Nummer 8 Donderdag 20 Februari 1930 30ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Een Jubilaris. — Verpolitiekt Indië. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. - De Ikat-Tentoonstelling. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I Uit de Europeesche Pers. II Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch literatuuroverzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der afdeelingen. — Mededeelingen. — Van onze adverteerders. — Vereeniging „Oost en West”. — In Nederland aangekomen verlofgangers. Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — Mutatiestaat van 12 tot 19 Februari 1930.

Een Jubilaris.

Onze trouwe medewerker aan het Kol. Weekblad, de heer *Dr. H. D. Benjamins*, die jaren lang de rubriek „Suriname” op uitnemende wijze heeft verzorgd en nog verzorgt, herdenkt 25 dezer z'n 80en geboortedag. Wij stellen er prijs op den heer Benjamins onze hartelijke gelukwenschen aan te bieden en spreken daarbij den wensch uit dat het hem gegeven moge zijn nog vele jaren, in goede gezondheid, z'n gewaardeerde medewerking aan ons Orgaan te mogen blijven verleenen. Wij teekenen hierbij aan dat op 25 dezer van 3—5 uur gelegenheid bestaat den jubilaris geluk te wenschen.

HET HOOFDBESTUUR.

Verpolitiekt Indië.

door Dr. H. G. Heyting.

Sedert wij in dit weekblad (15 December 1927) onder hetzelfde hoofd het een en ander betoogden omtrent de schaduwzijden van de partijpolitiek in Nederlandsch-Indië is de toestand terzake zeker niet verbeterd. Wij hebben het toen gelaten bij de aanduiding van den misstand en ten slotte slechts gewezen op de wenschelijkheid van een vrijwillige inperking der partijpolitiek, die toen reeds in machtspolitiek begon te ontaarden.

Volgens courantenberichten schijnt de geneigdheid om zich desbewust in de politiek te begeven, zich niet te hebben uitgebreid, want Ir. Soekarno, de bekende leider der nationalisten, beklaagde zich in een feestvergadering zijner partij op 8 December te Batavia dat — hoewel het aantal gewone partijgangers groeit — van de groep intellectueelen door hem op 200.000 geschat slechts 2 of 3 personen in de nationale beweging zaten. Doch daartegenover staat o.i. dat de actie dergenen die zich met de politiek bezig houden, scherper van toon en vorm wordt. Genoemde heer Soekarno b.v. hield in bovenbedoelde vergadering een heftige rede waarin hij o.a. niet schroomde mede te deelen, in strijd met den wensch van zijn (ouderwetsch denkenden) vader die getrouwheid aan het Europeesche gezag bepleitte, slechts getrouw te kunnen wezen aan zijn vaderland Indonesia. Ook verklaarde hij dat alleen degene die zon en maan kan vernietigen, de partij der nationalisten zou kunnen overwinnen!

In 1928 is voorts uit de statuten dezer partij gebleken dat zij strevend naar een onafhankelijk Indonesia, slechts een regeerstelsel erkent dat uit en door het volk is ingesteld, naar eigen systeem met een eigen nationale administratie.

In dienzelfden geest heeft men te Soerabaja een begin gemaakt met de vorming van een nationalistischen gemeenteraad naast den bestaande.

De reeds vroeger genoemde afzonderlijke jeugdvereenigingen beoogen thans een samensmelting tot opwekking van het saamhoorigheidsgevoel, van het besef dat een ondeelbaar vaderland groot Indonesië noodig is. Ook de verschillende padvinderijen hebben tot een fusie besloten op nationalen grondslag en op godsdienstige basis, ieder afzonderlijk. Het is duidelijk dat de betrokken jongelieden die nog de lagere of middelbare scholen bezoeken dan wel aan een inrichting van hooger onderwijs studeeren daartoe de noodige vergaderingen zullen moeten bijwonen ten koste van den vrijen tijd dien zij o.i. meer hygiënisch zouden kunnen besteden aan de sport, daargelaten nog de waarschijnlijkheid dat de politiek haar intrede zal doen in die saamgebrachte organisaties en verwarrend inwerken op jongelieden wier hoofd koel moet blijven voor de studie.

Het oprichten van vereenigingen onder de inheemschen is aan de orde van den dag. Onlangs een vereeniging van desahoofden en desabeambten te Bandoeng die een maandblad zal uitgeven. Blijft het een vakvereeniging, dan kunnen wij het nut daarvan weliswaar niet inzien doch is vermoedelijk geen kwaad daarvan te duchten, maar het is niet waarschijnlijk dat de politiek daarbuiten gehouden kan worden en dan zou de zaak een bedenkelijker aanzien verkrijgen.

Op Celebes is opgericht een vereeniging van Islamitische vrouwen, o.m. beoogende de stichting van scholen, cursussen, de uitgifte van couranten en boeken. Men zou kunnen meenen dat geen dier oogmerken speciaal vrouwenwerk is en de opmerking maken dat het belang der vrouwen meer gediend zou zijn door het daartoe benoodigde geld te bestemmen voor verloskundige hulp of ziekenverpleging. In dat verband rijst ook de vraag of de contributie die de nationalisten thans offeren, aan de Partai Nasional Indonesia niet beter te besteden ware b.v. aan de „Vereeniging tot bevordering van de Inlandsche ziekenverpleging” te Batavia (ook te Samarang en elders) die aldaar een ziekenhuis, een melkkeuken en een meisjes-internaat exploiteeren onder Europeesche leiding, doch ten bate der inboorlingen.

Wij zouden den nationalisten nogmaals willen toeroepen: zweer de politiek af en besteed al uwe geestkracht aan de weerbaarmaking van uw volk in economischen zin.

En nu de politieke actie der Europeanen. Of deze in de laatste jaren zich verbreed heeft, valt gelukkig te betwijfelen. Althans het volksraadlid de heer Rückert deelde kort geleden mede dat vele Europeesche burgers, die als gemeenteraadslid nuttig werkzaam zouden kunnen wezen bij geen partij zijn aangesloten, dus niet candidaat gesteld kunnen worden. Intusschen wijzen enkele feiten op een duidelijker stelling nemen in den politieken strijd. B.v. het ontstaan van de Vaderlandsche Club die in conservatieven geest streeft naar het behouden van het Rijksverband en zal trachten openlijk en krachtig de belangen der Europeesche bevolkingsgroep te bevorderen welke h.i. tot dusver heeft bewezen de leiding te kunnen geven tot heil ook der andere groepen.

Daartegenover begint zich thans te vormen een vrijzinnige groep van Europeanen die als de Koloniale taak van Nederland beschouwen het Indische gemeenebest (hoewel blijvende banden onderhoudend met Nederland) in de rij der zelfstandige volken te doen opnemen, nadat het in staat zal zijn gebracht om aan de internationale verplichtingen te voldoen en zich bereid zal hebben verklaard de belangen der niet-inboorlingen te beschamen. Deze groep heet zich te constitueeren in samenwerking met doch onafhankelijk van den Ned. Ind. vrijzinnigen bond.

Wij beoordeelen niet het streven dezer twee nieuw gevormde politieke partijen, doch merken op dat beide duidelijker dan de reeds bestaande groepeeringen te kennen geven hoe zij wenschen dat ten slotte de staatsrechtelijke verhouding zal worden tusschen Nederland en Indië, n.l. de eerste in een strak, de tweede in een losser verband. Deze doelstelling nu, langzamerhand geworden het belangrijkste vraagstuk van regeerbeleid, moet toch feitelijk aan de Indische of Nederlandsche Regeering voorbehouden blijven. En van tweeën één, òf de Regeering heeft zich nog niet of niet duidelijk van die taak gekweten en dan zal iedere partij geduld moeten oefenen, desnoods alleen tot kwijting aansporen, in geen geval die taak de Regeering uit de handen rukken; òf de Regeering heeft dat bereids, hetzij in de eene, hetzij in de andere richting gedaan en dan zou derhalve de eene partij iets overbodigs verrichten en de andere een doelstelling propageeren in strijd met die der Regeering. In beide gevallen zou dat moeten heeten een ongewenschte consequentie van partij politiek voeren. Een ieder toch weet dat in Indië elke kleineering zelfs aanvechting van het gezag op de inheemsche bevolking een vreemden indruk maakt, een indruk schadelijk voor het aanzien van dat gezag.

Mede een schaduwzijde van de politiek is het onlangs geopenbaard verschil van waardeering in den boezem der Vereeniging van ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur, ten aanzien van de houding en actie van het Volksraadslid, den assistent-resident Middendorp. Zooals men weet, bleek bij een referendum, gehouden onder de in Indië actief dienende leden dier vereeniging dat een goed deel hunner de uitingen van hun collega afkeurden, wat dezen aanleiding gaf onder protest zijn ontslag als lid te nemen wat daarop ook enkele andere hooggeplaatste ambtenaren bewogen heeft het zelfde te doen. Wij beoordeelen het geschil niet doch constateeren en betreuren dat het aan de openbaarheid is prijsgegeven. Ook dit komt voor rekening van de politiek en moet aan de debetzijde geboekt worden.

Het is een axioma dat de inheemsche bevolking steeds duidelijk dit besef moet hebben: de Regeering is machtig en krachtig, en de corpsen Europeesche en Inlandsche ambtenaren voeren eendrachtig uit wat de Regeering gelast te doen in het belang van land en volk.

GRONINGEN

GEERSINGA & POSTEMA
TIMMERLIEDEN EN AANNEMERS
SCHUITENDIEP 28b en 28a - TEL. 2462
GRONINGEN 5152
Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden.

WONINGINRICHTING JAC. DE VRIES
O. EBBINGESTRAAT 34 - TEL. 3740
GRONINGEN
SMAAKVOLLE MODERNE MEUBELEN
COMPLETE INSTALLATIES 5153
TAPIJTEN — GORDIJNEN — LINOLEUM

Linnenmagazijn „'T SPINNEWIEL"

L. VAN POPPEL — GRONINGEN
Oude Boteringestraat 14. Telefoon 3576
TAFEL- EN BEDLINNEN
TRICOTGOEDEREN
HUISHOUDGOED - BÉBÉGOED
Beslist krimpvrije wollen Ondergoederen — Indische uitrustingen — Huwelijks- en Bébé-uitzetten — Prima kwaliteiten - Billijke prijzen
5148

LEIDEN

Fa. P. S ANES, Brandstoffenhandel
Contractante der Staatsmijnen in Limburg
Verkoop van uitsluitend EERSTE KWALITEITEN Brandstoffen 5174
OUDE HEERENGRACHT 19, LEIDEN. TEL. 587

FIRMA M. KOERT - LEIDEN
J. RAVESTEIN
PIETERSKERKGRACHT 16 - Telef. 1055
Architectuur 5177
Aannemer v. Bouwwerken - Timmerwerken

VOOR LEIDEN EN OMSTREKEN
IS HET BROOD UIT DE BROODFABRIEK
„DE ZEEUW"
5175 HET MEEST GEVRAAGD
KORTE MARE 22 — TELEFOON 1411

N.V. „MEUBELKUNST"
MODERNE WONINGINRICHTINGEN
„Indanthren" Meubel- en Gordijnstoffen
Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect. Eigen fabrikaat. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27.
Toonkamers: 5173
WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

VIOOL-INSTITUUT
Directeur ADOLF BRUNT - Nieuwe Rijn 10, Leiden
PRIVÉ-LESSEN: 5078

Aanvangklasse . . .	vanaf ƒ 4.—	p. m.
Middelklasse	vanaf „ 5.—	p. m.
Kunstklasse	vanaf „ 6.—	p. m.
Soloklasse	vanaf „ 7.	p. m.

HAARLEM

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
W. H. KLOES & ZONEN
Scheepmakersdijk No. 32
Telefoon 13592 — Haarlem
Speciale Afdeeling FIJNGOED
5165

ARTISTIEKE DAMESHANDWERKEN
GROOTE SORTEERING
HANDWERKSTOFFEN, SMYRNA-, KELIM-, SODAN-EN NOORSCHE WOL 5218
AJOUREN EN PLISSEEREN - TEEKEN-INRICHTING
FIRMA ALI ZIJLSTRA
WAGENWEG 1 - HAARLEM - TEL. 13518
ATELIER VOOR KUNSTNAALDWERK

H. J. C. HöCK
TIMMERMAN — METSELAAR — AANNEMER
beveelt zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden het vak betreffende. 5202
Woonplaats: VOORHELMSTRAAT 39. Tel. 10710
Werkplaats: L. ANNASTRAAT 24.
HAARLEM

WONINGINRICHTING JOH NEDERKOORN & Zn.
Toonzalen: Ged. Oude Gracht 56 — Telefoon 13171
Fabriek: Groot Heiligland 58 — Telefoon 10747
HAARLEM
De inrichting van Uw woning, door ons uitgevoerd, blijft billijk en is voor den gebruiker het toppunt van comfort. 5201
VERHUIZINGEN ONDER GARANTIE.

H. J. FEIJE
HAARLEM - TELEF. 11292
Speciaal ingericht voor Verhuizingen en Bergplaats voor inboedels - Stalhouderij
Transporthandel - Goederenvervoer 5164
Eigen Motorbooten voor passagiers en vrachtdienst

W. J. VAN BUCHEM - HAARLEM
SPEKSTRAAT Nos. 3 5 TELEFOON No. 11494
Magazijn van: Sponsen, Zeemleder, Bezems, Boenders, Dweilen, Tafels, Trappen, Droogrekken, Vuilnisbakken en -Emmers, Strijkplanken, Mouwplanken, Slijpplanken, Gegalvaniseerde en Emaille Artikelen, Bedkruiken, Speelgoederen, Mandenwerk en Tuinmeubelen. 5161

Fa. JOH. DAMMERS
KLEVERPARKWEG 20-22, Tel. 13736, HAARLEM
Agentschap der Fongers en Simplex Rijwielen
Eerste klas Reparatie-inrichting 5200
GARAGE — STALLING — VERHUUR

ABR. MEIJER
GROOTE HOUTSTRAAT 16 - HAARLEM - TELEF. 10476
OUDSTE SPECIAAL ADRES VOOR
JAEGER ONDERGOEDEREN: Merk Jansen & Tilanus
„ Wilh. Benger Söhne
DAMES ONDERGOEDEREN: „ Ribana
„ Miranda
KOUSEN EN SOKKEN 5162

Fa. Hk. VAN NIEL Czn. - SCHILDERS
Schagchelstraat 30-32 - Telef. 11404 - Haarlem
Opgericht 1857 5155
Laat uw schilderwerk door onze firma uitvoeren en wij garandeeren U dan, dat U in alle opzichten tevreden zult zijn

Firma P. BAGGERMAN - HAARLEM
SPAARNE No. 114 — TELEFOON 10116
Hoofdagentschap der Heineken's Brouwerij
Importeurs voor Haarlem en Omstreken van
BASS STOUT & PALE ALE. 5199
Steeds voorradig alle natuurlijke en kunstmatige Bronwateren, Limonades en Sodawater enz. enz.

Laat ALINK U verwarmen!
de specialiteit in gas- en kolenverwarming.
Küppersbusch Gasfornuizen.
Kruisstraat 17. HAARLEM. Tel. 11622.
5193

WONINGBUREAU HENK FIBBE
Haarlem, Nassaustraat 14. Tel. 13781
Koop en Verkoop. Huur en Verhuur van Huizen.
5197

CHRISTELIJK LYCEUM

TE HAARLEM
OMVAT:
GYMNASIUM
H.B.S. — A
H.B.S. — B
INLICHTINGEN VERSTREKT DE RECTOR
5170

J. J. WEBER & ZOON
OPGERICHT 1838 - HAARLEM
GROOTE HOUTSTRAAT 165, nabij Houtpoort
Fabriek KORTE HOUTSTRAAT 26. Tel. 10648
OPTIEK EN FIJNE STAALWAREN
5171

Leden van „Oost en West"
Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.". Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Van tweedracht tusschen die ambtenaren onderling, laat staan van een aanvechting der Regeering door een ambtenaar in het openbaar mag geen sprake zijn. Bovendien ieder ambtenaar kan zijn bezwaren tegen voornemens of maatregelen der Regeering ambtshalve inbrengen en blijkt het dat dergelijke uitingen van ondergeschikten niet ver genoeg omhoog door gezonden worden, dan zou met een weinigje goeden wil gemakkelijk daarin voorzien kunnen worden.

Daarom betoogden wij reeds vroeger [1]) dat het de voorkeur zou verdienen aan geen Europeesch of Inlandsch bestuursambtenaar zitting in den Volksraad te geven en vermeldden wij tevens dat men dit in Britsch-Indië betracht. Daar is de bestuurs-ambtenaar niet verkiesbaar voor den provincialen raad of het centraal wetgevend college. En het valt nu gemakkelijk genoeg te voorspellen dat wanneer de ambtenaren in Indië bevoegd blijven zich aan de politiek te wijden en hunne politieke gevoelens te openbaren er nog meer onverkwikkelijks of erger zal voorvallen ten nadeele van hen zelf, hun werk en het land.

Het geldt hier niet een tegenhouden van wat de tijdgeest, Westersch opgevat, ook voor een Oostersch volk brengen moet (noodzaak) of brengen kan, doch uitsluitend het weren van de voor een koloniale maatschappij schadelijke consequenties van moderne Westersche opvattingen. Men schenke ruimschoots allerlei onderwijs als middel tot karaktervorming en welvaartsverhooging, men drage de volkshoofden op behoorlijk rekening te houden met de volkswenschen, doch men late de politiek buiten het geding, omdat deze verwarring veroorzaakt in méér dan één opzicht.

[1]) Zie de Indische Gids, October 1927, blz. 884.

Van Week tot Week.

De Zweedsche botanicus dr. Gunnar Kjellberg is na een onderzoek van ruim een jaar in het binnenland van Midden-Celebes, waar hij ook onbekend gebied bezocht, teruggekeerd. Duplicaten van het verzameld materiaal zullen aan den Plantentuin worden aangeboden.

Van het formidabel uitgeruste Amerikaansche jachtgezelschap, dat eenige weken in het Atjehsche vertoefde, vernemen wij alléén, dat het twee tijgers geschoten heeft; hetgeen gegrond vermoeden wekt, dat er véél te verzwijgen viel.

Tengevolge van de slapte in de cultures, die in October is ingezet, zijn er blijkens opgave van het gemeentelijk arbeidsbureau thans onder de 46 europeesche werkzoekenden 13 cultuuremployé's, 5 boekhouders, 4 fabrieksemployé's en 3 suikerassistenten.

De Vulcanologische Dienst meldt dat de vulkaan Goenoeng Api, op Siaoe (Sangi en Talaud-groep) verhoogde werking vertoont. De bevolking van Oeloe, aan den voet, is gedeeltelijk gevlucht. Men acht den toestand niet gevaarlijk.

Naar verluidt zijn onderhandelingen over den aankoop door het gouvernement van het telefoonnet der Deli Spoorweg Mij., afgesprongen.

Het hoofdbestuur van de Vaderlandsche Club heeft besloten tot de vaststelling van een politiek programma.

De gouverneur van West-Java heeft aan drie onderwijzers der Taman Siswo-school te Bandoeng en aan vier onderwijzers der volksuniversiteit Tjaja, eveneens te Bandoeng, allen leiders en propagandisten der P. N. I., voor onbepaalden tijd het lesgeven verboden omdat zij hun leerlingen opvoeden in een voor de openbare orde schadelijken geest.

Hadji Agoes Salim, die als arbeidersgedelegeerde naar de Twaalfde Internationale Arbeidsconferentie te Genève is geweest en eerst eind December in Indië is teruggekeerd, heeft niet veel tijd laten verloren gaan, om in een openbare vergadering te Batavia zijn gevoelens van geringschatting van Nederland te luchten in een reeks van halfjuiste voorstellingen. Hij wekt op de Perhimpoean Indonesia te steunen en verklaart de S. D. A. P. als de eenige Nederlandsche Partij te beschouwen, waarvan voor Indië hoop valt te verwachten. Hadji Salim werd véél in Europa geleerd, wat hem nu van het hart moet.

Een groot driemotorig Fokkervliegtuig van de K. N. I. L. M. is Maandag 10 dezer, om zes uur 35 van het vliegveld Tjilititan vertrokken voor de eerste proefvlucht naar Singapore, met piloot Moll als bestuurder. Aan boord bevonden zich negen passagiers, onder wie Sir Josiah Crosby, de Eng. cons. gen. die met verlof naar Engeland gaat, ir. De Jongh, dir. v. G. B., dr. Groeneveld Meijer, hfd. v. h. gouv. luchtvaartbureau, de hr. Nieuwenhuis, dir. K. N. I. L. M., en de verteg. v. Aneta, mr. De Vries. De vlucht beteekent de eerste poging tot het tot stand brengen van een regelmatigen luchtdienst Batavia—Singapore, waarvan de definitieve instelling binnen korten tijd verwacht kon worden. Het vliegtuig kwam te 2.20 (Java-tijd) te Singapore aan.

De motie-Soeroso, inzake de toelating van inheemsche en Chineesche jongelieden tot de opleiding voor inspecteur van arbeid, is verworpen met 24 tegen 23 stemmen.

Wegens de vermindering van de jaarlijksche inkomsten van den P.T.T.-dienst tot een bedrag van bijna 800.000 gulden, acht de Ind. regeering de verlaging van het brief-porto tot op 10 cent niet mogelijk. Aan verdere verlaging van het drukwerktarief kan evenmin worden gedacht; noch aan verlaging van het aanteekenrecht.

Te Batavia is in een vergadering, waaraan door een 30-tal genoodigden werd deelgenomen, overgegaan tot de oprichting van de nieuwe vereeniging van Nederlanders overeenkomstig de circulaire van dr. F. D. K. Bosch e.a.

Het bestuur werd als volgt samengesteld: voorz. mr. Th. A. Fruin. Leden: Mevr. Tielrooy en de heeren prof. mr. B. ter Haar, H. J. van Mook, Prof. mr. J. M. J. Schepper en (dr. L.?) de Vries. Secr. penn. mr. A. W. H. Bussink.

Het Nederlandsche Tweede Acappella-Koor van 't Haagsche Binnenhof is met zijn jaarlijksch repertoire gekomen tot de begrooting van Koloniën. De verwachting, dat de nieuwe Indische Staatsregeling, het aantal solisten en den omvang hunner partitures beperken zou, schijnt tot teleurstelling gedoemd. Diepe, zuivere alleenzangen van kundige solisten, worden afgewisseld door schetterende, soms gewild falsche, die door den dirigent bijwijlen getemperd, doch niet verhinderd kunnen worden. Straks zal de ministrieele helden-tenor, die goed geschoold en voor zijn taak berekend schijnt, zijn antwoord doen weerklinken. Het publiek blijft, helaas, zelfs voor dit hoogst belangrijk concert, gematigd onverschillig.

De garnizoenen in Atjeh zullen 2 April e.k. het 40-jarig bestaan herdenken van het korps marechaussee. De Legercommandant, Luitenant-Generaal A. H. Cramer, zal voor deze gelegenheid uit Bandoeng overkomen. Deputaties van alle wapens zullen aan de feestelijkheden deelnemen.

De kapt. der art. G. J. Reerink, hfd. v. d. Fototechn. Dienst der Luchtvaartafd. en de luit.-vlieger W. K. Boogh, toegevoegd aan de Com. ter voorbereiding v. d. plannen ter verdediging van de petroleumhavens Tarakan en Balikpapan, zullen vermoedelijk per vliegboot derwaarts vertrekken.

De plantersorganisaties ter Oostkust van Sumatra hebben daartoe uitgenoodigd door de Permanente Arbeids-Commissie, een uitvoerig advies uitgebracht over de mogelijkheid van de afschaffing en beperking van de poenale sanctie en daarbij tevens de maatregelen uitgewerkt, die getroffen zouden moeten worden om de gevaren van het ronselen en wegloopen, waarin zij een bedreiging van de bedrijfszekerheid blijven zien, te voorkomen.

De Gouverneur van Suriname en gezelschap zijn zeer voldaan teruggekeerd, naar verluidt, van een tocht naar de goudplacer Montana Mine.

De heer Savitsky vertrekt thans binnenkort naar Londen, om in nader overleg te treden met het Engelsch Syndicaat waarin hij geïnteresseerd is, en hoopt reeds in Maart te Paramaribo terug te zijn.

Naar verluidt zijn Engeland en Australië het er nog niet over eens welken vorm het orgaan zal moeten hebben, dat de luchtlijn Singapore—Australië zal exploiteeren.

Het mailschip Prinses Juliana van de Mij. Nederland zal na zijn terugkomst in Nederland door de Kon. Ned. Stoomboot Mij. worden overgenomen; de Koningin de Nederlanden zal weldra volgen.

Tot lid van het College van Gedelegeerden v. d. Volksraad is benoemd de heer A. B. ten Berge (r.-k.) inplaats van dr. Schmutzer.

Met 35 tegen 7 stemmen heeft de Volksraad de motie-Sandkuyl (Ec. Belangen) aangenomen tot zoo spoedig mogelijke publicatie van de plannen voor de organ'satie van de Oostersch Letterkundige Faculteit en tot instelling daarvan in 1931.

De Ind. regeering heeft tegenover den heer Bruineman (Ec. Belangen) haar standpunt gehandhaafd, ten aanzien van de verplichting tot het bijdragen door de ondernemingen in de kosten van reeds vóór het tot stand komen van die ondernemingen bestaande irrigatiewerken, wanneer in ruime mate water aan deze irrigatiewerken wordt onttrokken ten behoeve van de ondernemingen.

Voor de Organisatiecommissie-Bodenhausen is door aanvulling van het instellingsbesluit de mogelijkheid geopend om plaatselijke onderzoekingen te doen instellen door ambtenaren of gewezen ambtenaren.

Tot zulk een onderzoek is overgegaan bij den Dienst van Waterkracht en Electriciteit, bij den Dienst van Scheepvaart, bij den Dienst der Volksgezondheid, en bij het Onderwijs. Thans wordt ook het Marine-Etablissement te Soerabaya bij het onderzoek betrokken, terwijl binnenkort het Bureau van Reiswezen, de Gouvernements Accountantsdienst en het Dactyloscopisch Bureau aan de beurt komen.

*) *Hoofdzakelijk naar inhoud ontleend aan Aneta en N. R. Crt.*

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

DE IKAT-TENTOONSTELLING
in Korte Voorhout 6 te 's-Gravenhage.

Op Vrijdagmiddag 14 dezer werd de pers door „Boeatan" in de gelegenheid gesteld een vóórbezichtiging te houden der zeldzame collectie Ikatweefsels uit den Timor-Archipel, welke door den Timoreeschen kenner C. Frans, van daar is meegebracht en thans in de localen der Ver. „Oost en West", Korte Voorhout 6, te 's-Gravenhage tentoon gesteld. De eigenaar was toen zelf ook aanwezig om de noodige inlichtingen te geven, want, zooals „Het Vaderland" in zijn Zaterdag-ochtendblad terecht opmerkte:

> „Wie kon dat beter doen dan hij, die als kind tusschen de ikat-ramen en weefgetouwen gespeeld heeft van een der bekendste ikatweefsters van Roti, zijn moeder."

Bij de druk bezochte opening der tentoonstelling op j.l. Zaterdagmiddag, door den heer C. J. van Kempen, Lid der Tweede Kamer, onder wien de heer Frans vroeger te Koepang als ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur gediend heeft, kon laatstgenoemde jammer genoeg niet tegenwoordig zijn, daar hij voor eene zeer belangrijke aangelegenheid naar Baarn moest gaan.

Zooals wel reeds aan enkelen onzer lezers bekend zal zijn, wil de heer Frans de laatste weken van zijn verlof hier te lande, dienstbaar maken aan het propageeren van een beweging, tegenovergesteld aan die der „los van Indië"-politiek, daar de vereeniging *Persirikatan Timor*, waarvan hij voorzitter is, evenals het „Ned.-Indonesisch Verbond", de meening is toegedaan, dan Indonesië de hulp van Nederland in menig opzicht nog noodig heeft, juist om tot zelfbestuur te komen en behoorlijke samenwerking dus zekerlijk gewenscht is. Zoo ook op het gebied der Volkskunst. In het tijdschrift „Oedaya" schreef hij onlangs daarover:

> „Wat nu een belangrijke kwestie is: hoe zal men een afzetgebied vinden voor deze kunstnijverheid?
>
> Wij koesteren de hoop, dat dit afzetgebied te vinden zal zijn in het Westen; en welk land in Europa is méér aangewezen om in dit opzicht het voorbeeld te geven dan Nederland?
>
> „Zou het niet beschamend zijn voor Nederland als een vreemd Westersch volk in de waardeering van de kunstuitingen van de Nederlandsche overzeesche gewesten vóór moest gaan?
>
> Ongetwijfeld zou het beschamend zijn. Maar het màg niet en het zàl niet, om de eer van Nederland! Nederland moet, ter wille van zijn naam, hierin vóórgaan; het moet als het ware de poort worden van het afzetgebied in het Westen voor de producten der Indonesische kunstnijverheid. Alleen daarmee zal mijn volk en mijn land, voor welks heil Nederland tegenover het oordeel der wereld aansprakelijk is, gebaat worden. Alleen dàn kunt gij den Oosterling prikkelen tot het doen herleven van een eeuwenoude volkskunst, die zonder afzetgebied op den duur verloren moet gaan, iets dat wij, niet alleen ter wille van de volkscultuur van het verleden, maar ook ter wille van de toekomst, voorkomen willen."

„Boeatan" heeft ook hiertoe den heer Frans dadelijk de hand toegestoken, maar rekent daarbij niet alleen op de hulp van het Nederlandsche volk, zoowel hier, als in Indië, maar ook op die der Re-

ARNHEM EN OMSTREKEN

FAMILIE-PENSION
PARKOORD
APELDOORNSCHESTRAAT 14
ARNHEM TEL. 23973

5144

Gelegen in de onmiddellijke nabijheid van Park „Sonsbeek" en het Velperpl. Frissche kamers. Uitstekende keuken Badkamer. C. A. S. LINTHOUT

N.V. Linnenmagazijn „'t Spinnewiel"

G. H. MEIJER
ARNHEM, Ketelstraat 12. - Telef. 26077
NIJMEGEN, Betouwstraat 1. Telef. 2459

Tricotgoederen - Huishoudgoederen
Tafelgoederen - Huwelijksuitzetten
Baby-uitzetten. 5138
INDISCHE UITRUSTINGEN

UTRECHT

Firma R. DIKS en B. GROOTENBOER
Aannemers - Timmerlieden - Metselaars
Taxatie 5184
Nieuwbouw - Verbouw - Onderhoud
TELEF. 10633 EN 10084
BREEDSTRAAT 28-30 — UTRECHT

N.V. v.h. J. E. WEENINK - Utrecht
Leverancier Utr. Industrie- en Huishoudschool
Beveelt zich beleefd aan voor de leveranties van
KOLONIALE WAREN — COMESTIBLES
GEDISTILLEERD — WIJNEN — LIKEUREN
DONKERE GAARD 6-8 — TELEF. 10110
Laat 2 x per week aan huis hooren en bezorgen
5185

U GAAT VERHUIZEN
Laat den rompslomp v. GAS-, ELECTRICITEIT-, BAD- en KEUKEN-INRICHTING over aan:
KERSBERGEN ?
UTRECHT: Oudegracht 185, Nachtegaalstr. 28
Tel. 12891 - Tel. 10842
ZEIST - Slotlaan no. 48 - Telefoon 35
5189

PENSION GROOSMULLER
PARKSTRAAT 35 - UTRECHT - TELEF. 12631
DINERS, bestaande uit soep, vleesch, aardappelen, groenten en toespijs voor **f 1,10**, per abonnement **f 1,—**
NACHTLOGIES met ontbijt . . . . **f 2,25**
VOLLEDIG PENSION, per dag . . . . **f 3,—**
2 PERSONEN op één kamer, per dag . . . . . **f 2,50**
WEEK- EN MAANDKAARTEN RUIME REDUCTIE
5191 Beleefd aanbevelend, **J. F. GROOSMULLER**

A. HOELEN
v.h. Firma A. ROSKAM & Co. 5190
SCHILDER
Janskerkhof 27-28 - Tel. Int. 11172 - Utrecht
Bevelen zich aan voor alle voorkomende
— **SCHILDERWERKEN** —

GERBRANDS KUNSTHANDEL
OUDKERKHOF 46 — UTRECHT
Encadrementen — Restaureeren
Vernissen — Schilderijen — Fayence
Lederwaren — Lampekappen 5188

NIJMEGEN

Piano's, Vleugels, Autopiano's, Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen — Vraagt offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5179

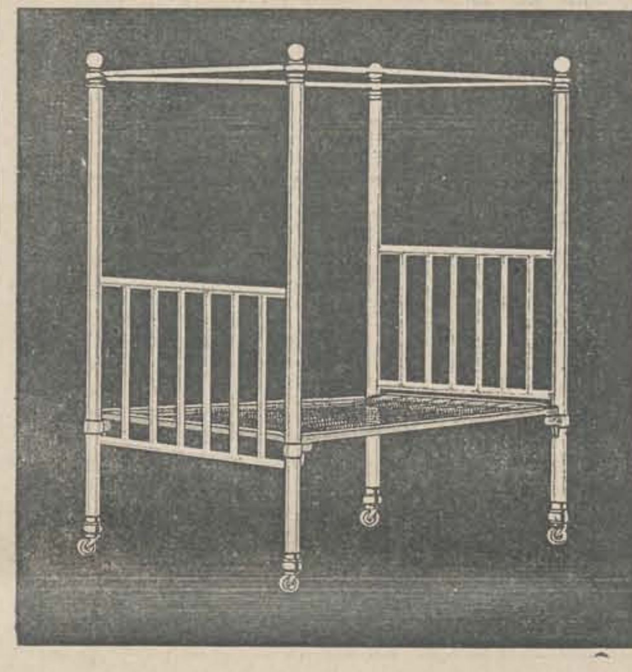
Fongers
degelijk - duurzaam veilig
FONGERS-FILIALEN te Den Haag: 5079
Laan van Meerdervoort 92a — Tel. 34830
Schuytstraat 121 — Tel. 34470

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 — 'S-GRAVENHAGE
Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting
5007

RUSTHUIS
voor bejaarden, rust- en hulpbehoevenden
ANT. DUYCKSTRAAT No. 77
's-GRAVENHAGE - TELEFOON 55333
5206 Directrice: Zr. M. TERBORGH

Verkoophuis Groot Hertoginnelaan 101, Den Haag
Speciaal voor Indische
:- Families ingericht -: 5107
Bestaat ruim 25 jaar
Dagelijks geopend van 10 tot 4 uur

Sigarenmagaz. „HAVANA HOUSE"
W. v. d. WORFF - Den Haag
5116 Fred. Hendriklaan 187 — Telefoon 51882
Uitsluitend 1ste klas fabrikaat
tegen concurreerende prijzen

HET IDEALE TROPENLEDIKANT
voor allen, die naar **Indië** vertrekken! Prijs vanaf *f* 21.50
Fa. J. F. HENDRIKS
GEDEMPTE BURGWAL 65 5042
DEN HAAG - TELEFOON No. 10786
Aanbevolen adres door „Oost en West"

N.V. v. Vuuren's Handel-Mij
BRANDSTOFFENHANDEL
Denneweg 67a — Den Haag
Telephoon 14427

5113
Wenscht ge te ontvangen le KWALITEIT Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

MOLENSTRAAT 67, DEN HAAG
TELEF. 13597 5090

Nieuwe Ledenlijst van „Oost en West".

Voor Firma's die de nieuwe volledige LEDEN-LIJST der Vereeniging wenschen te ontvangen, wordt de ingenaaide lijst verkrijgbaar gesteld ad *f* 2.50 per ex., bij het Algemeen Secretariaat der Vereeniging, KORTE VOORHOUT 6, Den Haag.

geering, daar dit een veel te veel omvattende taak is, voor het particulier initiatief alleen.

Een goed begin zal zijn, dat de thans in Den Haag, Korte Voorhout 6, gehouden Ikant-tentoonstelling door tal van bezoekers gewaardeerd wordt en velen hunner daar thans reeds hun keus doen voor wat zij, na afloop der expositie, in Boeatan willen koopen.

Wij geven hier het vervolg der verleden week begonnen beschrijving van de ikat-bewerking:

IETS OVER IKATTEN

door A. Bauman—Houtman

te Kalabahi, Eil. Alor.

III.

Toen we onze scheringen geïkat (plaatselijk afgebonden) hadden, moest tot het kleuren worden overgegaan. En nu kwamen de moeilijkheden.

Indigo, *nila*, was niet te krijgen (*), want 't was Oost-moesson. We moesten dus bruin nemen. Hiertoe werd de bast van den Peltophorum pterocarpum fijngestampt en toen opgekookt met water.

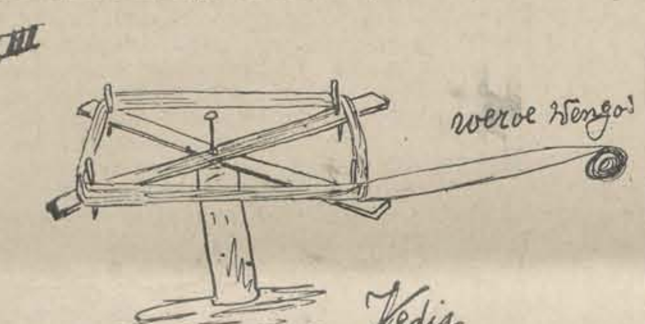
De geïkatte scheringen werden er in gedompeld en alles te samen werd weder gekookt. Na een uurtje werden de draden eruitgehaald, maar wat een teleurstelling wachtte mij: vele palmbladomwindsels hadden losgelaten! De scheringen werden nu gedroogd. In de kleurstof werd water en wat kalk gedaan en de scheringen gingen er weer in. Er lieten telkens meer omwindsels los, doch dit scheen mijn *goeroes* (**) niet veel te kunnen schelen. De scheringen werden gewrongen, geslagen, om de kleurstof in de draden te doen dringen en.... steeds meer omwindsels gaven het op! Na drie maal deze ruwe behandeling te hebben doorgemaakt, was de kleur z.gen. goed.

Toen alles droog was, werden de omwindsels alle losgetornd en de schering werd gespannen op het weefgetouw. De oneven draden werden weer opnieuw omlust en toen begon het weven. Dit was echter één ergernis. De ikatfiguren trokken krom en scheef. De rechte *kepala* lijnen werden slangen; 't was één en al verwording van de ornamenten....

Gelukkig leerde ik te midden van deze teleurstellingen een oude Savoensche vrouw kennen. Natuurlijk moest ik met haar over het ikatten en weven praten en zij besloot met haar pleegdochter bij ons te komen werken.

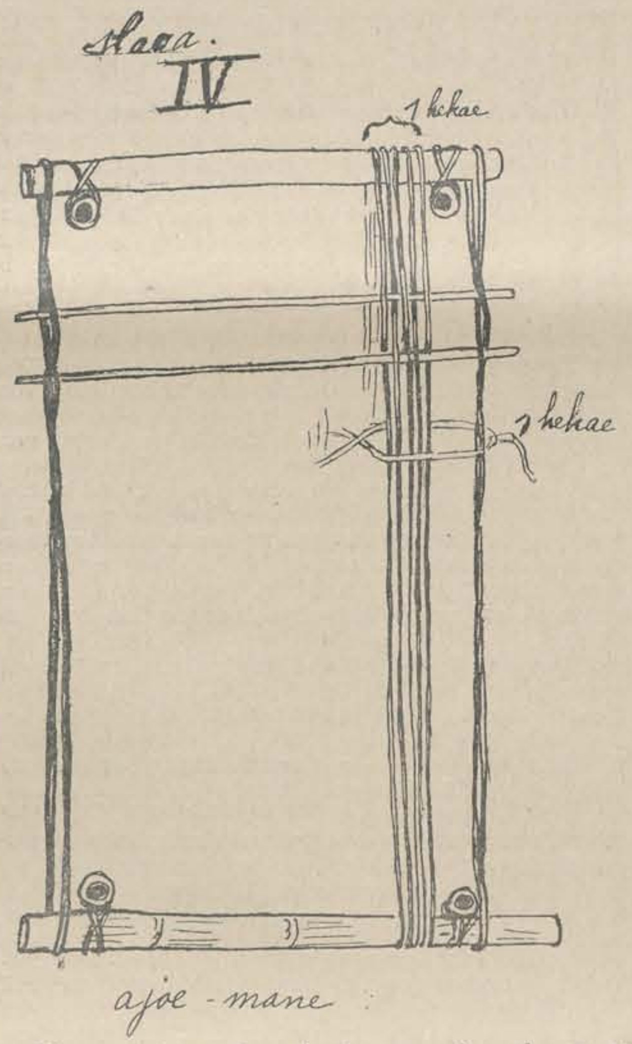
Al dadelijk bemerkte ik een verschil bij het kloenen.

Er werden 2 draden tegelijk gekloend op een klein, primitief haspeltje, de *kedia*. (afb. III).

Het opspannen van de schering ging ook doelmatiger.

We moesten het eerst eens worden over het te ikatten motief. Hierna werd uitgerekend hoeveel draden daartoe noodig waren en eerst dan werd 't spanraam opgezet (zie afb. IV).

Vier *patoks* werden in den grond geslagen en hieraan werden de twee *ajoe mane* vastgebonden. Twee touwen verbonden de *ajoe mane*. Tusschen deze touwen werden twee bamboelatten aangebracht, deze bereidden de verdeeling voor bij het weven der draden nood.g

De scheringdraden werden echter dadelijk in pakjes van vijf bijeengelegd, waaromheen een palmblad werd gevlochten. Zoo'n bundeltje heet *hekaë*. (zie afb. IV).

Nadat het juiste aantal *hekaë's* gescheerd was, werden de bamboelatten vervangen door palmbladeren en de schering werd overgebracht op het ikatraam, *ajoe talie*.

Iedere *hekaë* werd samengevoegd met de vijf draden van de onderzijde der schering, zoodat een dikker bundeltje ontstond en weer het ondervlak met het bovenvlak werd samengebracht voor het dubbelikatten.

Vóór het kleuren werd de schering in *aer boesoek* (vuil water) 24 uur gedompeld. Dit water is een mengsel van geraspte klapper, 20 gestampte *kemiri's*, aschwater, 1 geel *papæja*-blad, en nog 3 ingrediënten, die hier echter niet te vinden waren.

Intusschen stampte *Lilo*, de jongedochter, de *mengkoedoe* wortels voor het roodkleuren in een groote schelp fijn. Deze wortels werden met *gambir* en *lobak*bast vermengd en met koud water in een aarden pot gedaan. Na 24 uur in *aer boesoek* te zijn geweekt, werd de schering in de kleurstof gedompeld. Den volgenden dag was de kleur echter niet naar wensch. De oude vrouw was er niet over te spreken. Zelfs was de kleur na drie dagen nog niet goed en dit weet Elizabeth aan het ontbreken van de *kajoe kole*, *daon koening* en *akar amodoromome* in de *aer boesoek*. De mordant was dus niet in orde en daardoor kon de kleurstof niet goed opgenomen worden.

In het bulletin No. 29 van het Kol. Museum te Haarlem door Loebèr las ik echter, dat in Atjeh *aluin* als mordant wordt gebruikt. Elizabeth, geen anderen uitweg wetend, besloot tot een proefneming daarmede over te gaan.

De schering werd in aluin gedompeld, gedroogd en toen weer in *moengkoedoe* gedaan en den volgenden morgen was ze mooi rood.

Nu werden de palmblad omwindsels, waarvan er geen één had losgelaten, losgetornd en de *hekaë's* werden keurig netjes naast elkaar gelegd. De dwarsbanden van de kepala werden precies lijnrecht in een spalk geklemd, en door een stevige draad om iedere *hekaë* onwrikbaar vastgezet. Toen de geheele figuur netjes en gaaf daar lag, werd de schering door een bad gehaald om de draden stijf en glad te maken vóór het weven. Dit bad bestond uit gekneusde bladeren van de *mengkoedoe*, de *djarak pager* en de *ketella pohon*.

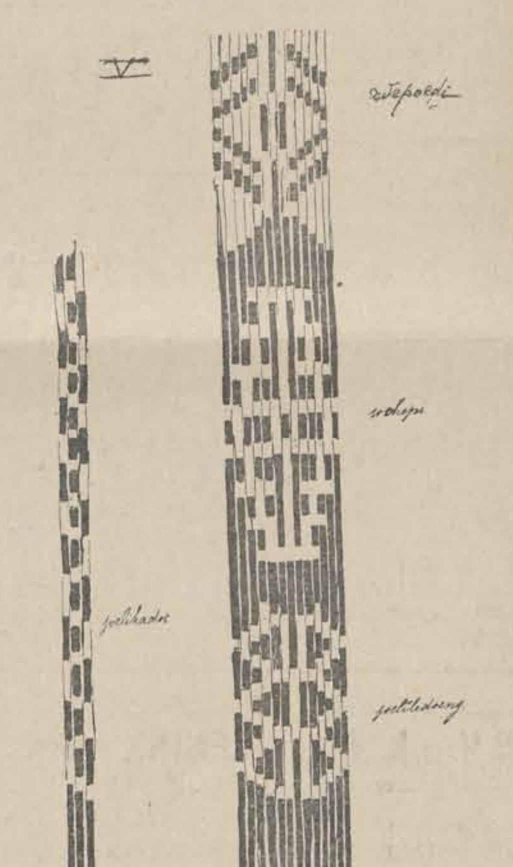
Bij het weven verschoven de patronen tóch nog, doch niet zoo vreeselijk en onze eerste kain was vrij goed gelukt.

Nu maakten we het oudste Savoeneesche motief de *wohepi*.

Hierbij kwam de technische vaardigheid eerst goed uit.

Het patroon bestaat uit vijf geïkatte banen, door donkere ongeïkatte banen afgewisseld.

Elizabeth scheerde nu de draden zóó, dat ze telkens vijf maal 1 *hekae* samenvoegde. Met het ondervlak samengenomen, kreeg ze dus 10 *hekaë's* d. w. z. 50 draden in één bundeltje.

Hier paste ze dus het 10-voudig ikatten toe.

Ze ikatte dus slechts één baan, doch in 10-voud.

De beide randen nam ze 8-voudig.

Het mooie is, dat de figuren een gekleurd middenstuk hebben. Deze zijn in roode of gele gekleurde

garens uitgevoerd, waarop, ook 10-voudig, de figuren geïkat worden.

Bij het weder opspannen van de schering, na het kleuren en stijven, worden deze roode figuurtjes, *wana*, netjes tusschen de motieven geplaatst. Bij dit weder opspannen worden de ruimten voor de donkere banen opengelaten, (zie afb. V.)

Een aardige vinding is nog: het ineendraaien van een witte draad met twee zwarte. Daardoor lijken de draden geïkat. Deze wit-gespikkelde draden vindt men in de donkere banden. Men draait de draden ineen met een *haroepekoe*, waarvan wij in het volgend nr. nog een afbeelding zullen geven.

Dit instrument bestaat uit een bamboe, die door een doorgehakt kogelgewricht van een koe is gestoken. Bovenop steekt er een gebogen spijker uit. De bamboe wordt op de dij rondgedraaid en dan losgelaten. Als een tol draait dan de *haroepekoe* in de lucht rond en de draden draaien over een lengte van pl.m. 1 M. ineen. Dan wordt weer een stuk van die lengte losgekloend en weer gedraaid tot de heele *haroepekoe* vol is met de gespikkelde draad.

Mijn *goeroe's* waren alle *zéér* bereidwillig om mij van alles te vertellen en te leeren. Zeer gemakkelijk gingen ze over tot het nemen van proeven, zoodat m.i. het een *zéér* dankbaar werk zal zijn om allerlei gegevens te verzamelen bij de verschillende bevolkingsgroepen.

Het aanmoedigen van de ikat-kunst is dus ook zeker *zéér* goed mogelijk.

Behalve het hier en daar gelukkig nog levende talent der ontwerpsters, zijn hiertoe in de eerste plaats noodig: goede garens, goede kleurstoffen en *last but not least*, een goede weefmethode.

Het weven van blokjes, allerlei ingewikkelde figuren enz. is hier niet noodig, waar de schering reeds de ornamenten in zich heeft. Gewoon recht op-en-neer weven op de moderne getouwen, die — van een kam voorzien — door doelmatige bevestiging van de schering, verschuiven en scheeftrekken onmogelijk maken, is hetgeen de ikat-kunst eischt.

Om deze ikatkunst, waar ze nog gebrekkig is, te helpen, zou noodig zijn, de technische vindingen der oudjes vast te leggen, en waar mogelijk haar verder te helpen.

Herhaling bij het ikatten moet voorkomen worden, want dit stemt vervelend, bovendien krijgt men zoo vaak niet precies gelijke figuren. Iedere symetrische figuur moet dus slechts half genomen kunnen worden met het ikatten, hetgeen best mogelijk is.

Van een *wohepi*-doek, die in 12 dagen is klaar gekomen, zullen wij in het volgende nr. nog een afbeelding geven.

Het ikatten eischte twee dagen, het weven drie, het kleuren eveneens twee, wanneer men onafgebroken kan blijven werken. Als nu inplaats van één doek er twee tegelijk geïkat werden, het kleuren middels naphtol-asch kleurstoffen slechts enkele uren vroeg en het weven op de moderne stoelen een halven dag vorderde, was de tijd reeds veel bekort.

Van hongerloonen zou dan geen sprake meer zijn en het ikatten zou voor vele werksters weer veel aantrekkelijker worden.

Een zeer mooie mogelijkheid vormt het ikatten op zijde. De draden zijn dunner dus moet daarbij het meervoudig ikatten als vanzelf toegepast worden.

Kortom, het ikatten is ook hier in den Timor-Archipel, een kunst, die, met een kleine opwekking, na moeizame bestudeering der mogelijkheden, zou op te voeren zijn tot een volmaakte volkskunst, die evenzeer Indonesië als Nederland tot eer zou blijven strekken.

(*) Naar wij nader van de schrijfster vernamen, zal thans door den vorst aldaar weder indigo aangeplant worden. De plantaardige kleurstoffen blijven nog altijd de mooiste. Red.

(**) leermeesteressen.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

„Defence, not defiance."

De Loc. (10/1 „Rondom ons") vestigt de aandacht op de wijze, waarop *de Europeesche ingezetenen in Britsch-Indië* op de gebeurtenissen reageeren, en wel in het bizonder tegenover de bewogenheid van *politieke, nationale* en *extreme actie*. In *Br.-Indië* heeft men een onoverzienbare, onpeilbare en in eindelooze verscheidenheid levende „Inlandsche wereld", waarin meer dan 300 millioen menschen in de bontste mengeling een volstrekt eigen bestaan voeren, terwijl daarnaast zich een zeer kleine, klaar en scherp gedefinieerde, compacte groep bevindt: de Engelschen, buiten en boven ieder verband met de inheemsche en gevestigde volken. Ziet men nu in *Ned.-Indië* den voornaamsten karaktertrek der samenleving juist in het feit, dat de Nederlandsche met de Indo-Europeesche groep in den loop der eeuwen *een duurzaam bestanddeel van de maatschappij is geworden*, hier even diep geworteld als de Inlandsche bevolking zelve — gelijk dit tevens met de Chineesche ingezetenen het geval is — dan ziet men het principieele en onoverbrugbare verschil: in Ned.-Indië wordt ongeacht de verdere staatkundige ontwikkeling de maatschappij mede gevormd door permanente niet-Inlandsche bestanddeelen, die in Britsch-Indië ontbreken. Vergelijkingen zouden nog eerder op de uitkomsten der Spaansche en Portugeesche kolonisatie in Zuid- en Midden-Amerika kunnen steunen, dan op de werkelijkheid in Britsch-Indië. De Engelschen blijven daar, ook tegenover de „Anglo-Indians", een geheel apart element, afzonderlijk en afgezonderd. Een maatstaf voor de beoordeeling van de houding der koloniale Engelschen vormt het juist gehouden congres der „*European Association*". Zij vormt een over geheel Br.-Indië vertakte organisatie van de Europeesche ingezetenen, die vergelijkbaar is met de „Vaderlandsche Club" in Ned.-Indië, met dien verstande, dat haar werkzaamheid mede op niet-politiek gebied ligt en vooral door onderling hulpbetoon, terugzending van Engelschen naar het moederland enz. sterk is ontwikkeld. Zij vaardigt de niet-ambtelijke Engelsche leden af naar de vertegenwoordigende colleges van allerlei aard. De houding van dit deel der Engelsche gemeenschap in Br.-Indië is uiteraard conservatief. Men ziet zich omringd door een heilloos extremisme, dat veler geest heeft vastgegrepen; maar men ziet tevens, dat de besten en ontwikkeldsten der Inlandsche bevolking zich daarvan losmaken. Zou een eenzijdige, starre en begripslooze behartiging van het eigen belang door de koloniale Engelschen deze groepen terugstooten, de nadrukkelijke verklaring van bereidwilligheid tot samenwerking met alle opbouwende krachten der Inlandsche maatschappij, met eerbiediging van hun natuurlijk nationalisme, voorkomt dit. Met tact, met begrip, met inzicht treedt men hen tegemoet; men zoekt belangen, die Indiërs en Engelschen gezamenlijk kunnen behartigen, en de belangen van Br.-Indië en het Rijk worden daardoor het best gediend.

Onderwerpen van internationalen aard treffen wij voorts aan in *De Loc.* (7/1 blz. 21 „Het nieuwe Despotisme"; blz. 26 „Br.-Indië"; 11/1, blz. 27 „Koloniale en Oostersche Zaken te Genève; blz. 53 „Het Verre Oosten"), *'t Bat. Nwsbl.* (9/1 „Extra-territorialiteit"; 10/1 „De 10de verj. van den Volkenbond"; 13/1 „Rusland"), de *Java-Bode* (8/1 „Gevaar van Moskou"), het *Soer. Hbl.* (7/1 „Het Mandsjoerijsche wespennest"; 10/1 „Een Europeesch blok"; 11/1 „China, een baken in zee") en *De Sum. Post* (14/1 „Vrouwenarbeid in Japan").

De koloniale ontwikkeling.

Het „Koloniaal Congres van de S. D. A. P." te Utrecht had de aandacht van het *Bat. Nwsbl.* (13/1 en 14/1 „Flauwe Terugslag"), de *Java-Bode* (14/1 „Socialisme en Nationalisme") en de *Deli Crt.* (13 en 14/1). De soc.-democraten erkennen officieel onvoorwaardelijk het recht op nationale onafhankelijkheid voor de koloniën, maar dit zal worden nagestreefd door een logische economische ontwikkeling, die de mogelijkheid moet scheppen tot de vestiging van inheemsch bestuur en zelfstandige deelneming van het Land aan het internationale ruilverkeer. De *Deli Crt.* ziet geen verschil meer in beginsel of richting, er is *h. i.* nog slechts verschil in *tempo*, zooals ook nu reeds met de meer behoudende partijen bestond. Het verbreken van den band tusschen Nederland en Indië zal even onheilvol zijn voor Nederland als het dat voor Indië zou wezen. Want terwijl hier in Indië een ander, minder ethisch vreemd gezag of de chaos zou heerschen, zou Nederland en daarmee de Nederlandsche arbeider hierdoor voor een goed deel den grond onder de voeten voelen wegzinken. Er is meermalen aangetoond, wat de handel, scheepvaart en verkeer tusschen Nederland en Indië in het bizonder voor Nederland beteekent. Amsterdam zou min of meer tot een derde rangs koopstad worden, tal van industrieën zouden hun matten kunnen oprollen en de berekening van Stokvis, dat daarmee 150.000 arbeiders broodeloos zouden worden, is stellig niet overdreven, maar aan den conservatieven kant. Nederland drijft voor een goed deel op den band met Indië, en Indië is thans in veel betere conditie dan het ooit als zelfstandige inheemsche Staat, in dit tijdsgewricht, zou zijn. De factor der zelfstandigheid als sentiment laat de *Deli Crt.* thans buiten beschouwing. De band tusschen Nederland en Indië is een vorm van *symbiose* eene betrekking die vrijwel gelijkelijk aan beide partijen ten goede komt en waarvan beide in de toekomst nog veel meer en rijker vruchten zullen kunnen trekken, naarmate beide landen zich in rust en vrede kunnen ontwikkelen. Beide gevend en beide ontvangend!

De Sum. Post bepleit meer belangstelling voor de vaderlandsche zaak in den Oost (11/1 „Censuur"), *De Loc.* wenscht „Censuur" (8/1) als Regeeringsmaatregel tegen verkeerde voorstellingen en onjuiste berichten in de Pers, het *Bat. Nwsbl.* bevat een verslag van de vergadering van „De Vaderlandsche Club" (9/1), de *Java-Bode* vervolgt haar artikel over „Volksraad en Rekenkamer" (9/1), het *Soer. Hbl.* schrijft over „De bestuurshervorming in Oost-Java" (9, 10 en 11/1).

De actie tegen de P. N. I.

De Loc. (7/1 „Zij niet") bestrijdt de dwaling als waren de maatregelen der Regeering tegen de P. N. I. gericht tegen het Inlandsch nationalisme als zoodanig, tegen de Inlandsche beweging in haar geheel, en als ware er dus voor de geheele Inlandsche wereld reden tot bezorgdheid. Het tegendeel is het geval: de maatregelen zijn juist in het belang der Inlandsche beweging, en in *het standpunt der Regeering tegenover het nationalisme* is geen wijziging gekomen. Alle Inlandsche groepen, wier streven blijft binnen wettige banen; ieder gezond en redelijk Inlandsch nationalisme; iedere beweging welke het nationalisme als ideaal voert, zij het nog zoo consequent, kan *thans als voorheen* op den steun en op de aandacht der Regeering zoomede op de volledigste bewegingsvrijheid rekenen. Anderen, namelijk zij wier actie leidt tot *daden van geweld*, moeten zich getroffen achten; maar wie nationalisten willen zijn en hun beginsel *op wettige wijze* willen verwezenlijken — zij niet.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (11/1 „Het pleidooi"), het *Bat. Nwsbl.* (8/1 „De Verklaring"; 9/1 „Geruststelling"; 10/1 „Regeeringsverklaring" en „Het optreden der Regeering tegen de P. N. I."; 13/1 „P. P. P. K. I-vergadering; 14/1 „Tegenstelling"), de *Java-Bode* (10 en 11/1), het *Soer. Hbl.* (7/1 „In hetzelfde kader"; 10/1, 2de bl. „De Regeeringsverklaring"), de *Deli Crt.* (17/1 „De arrestatie van Soebakat" te Bangkok) en *De Sum. Post* (15/1 „Politiek of niet?"; 18/1, 2de bl. „Contra de extremistische beweging" van de Toelak Bahla Tawil Oemoer in het Garoetsche).

Kolonisatie.

In zijn vierde artikel over Deli (*Soer. Hbl.* 6/1, 2de bl.) bespreekt de heer Z(entgraaff) de *Kolonisatie* in Ned.-Indië. Het Gouvernement is z. i. niet in staat geweest in eenig deel van Indië landbouw-kolonisaties te doen slagen. *Gedong Tataän* heeft alleen aangetoond, dat het mogelijk is, ten koste van schatten gelds en veel regeeringsbemoeienis, een in verhouding zeer gering aantal Javanen te doen verhuizen naar eene streek in de Lampongs, waar — alweer ten koste van tonnen gouds — primaire irrigatiewerken reeds waren aangelegd. Mislukt zijn de gouvernementskolonisaties in de afd. *Oeloe Soengei* (Z.-O. Borneo), op de *Pasemah-hoogvlakte* (bij Tebat Goenoeng), in de afd. *Moeara Aman* en in de buurt van *Siantar*. De eenige kolonisatie, welke gelukt, is die, uitgaande van den Inlander zelf; in talrijke gebieden in de Buitengewesten zijn de welgeslaagde bewijzen (o.a. op Bali). De aard der spontane kolonisatie leert men ook kennen op de kusten van het schiereiland Malakka, waar duizenden Minangkabauers zijn neergestreken. En, vindt men in Arabië, waar onze Inlander leeft als een kind tusschen kwade en geslepen bandieten, geen kolonies Javanen in Mekka en Djeddah? Op *Sumatra's Oostkust* zal de *landbouwkolonisatie* vooralsnog moeten blijven beperkt tot de nog te openen gebieden; *Deli* heeft vóór alles behoefte aan *arbeiderskolonisatie*. Men geve den arbeiders *op de ondernemingen* zooveel mogelijk een apart huisje met erf in gebruik, waar zich dus het gezinsleven in typisch Javaanschen trant kan ontwikkelen. Koeliekampongs, en ieder gezin een eigen huisje met erf, is de ideale toestand. Vooral verwachte men zich in de arbeiderskampongs voor te strenge en talrijke voorschriften. Geen militair régime! Men knijpe nu en dan een oogje dicht; de Javaan wil in die kampongs eenige vrijheid, en het verleenen van iedere vrijheid beteekent, dat men een weinig op zijn eischen van hygiëne en orde laat vallen.

De Loc. geeft een „Economisch Supplement" (28/12 en 4/1), het *Soer. Hbl.* schrijft over „Dingen, die dringend aandacht vragen" (6/1, 2de bl.), de *Deli Crt.* over „Het stelsel en de geest" (13/1), „Misstanden bij het Landscaoutchouc-bedrijf" (16/1) en „De Vakbeweging in Indië in 1929" (17/1, 2de bl.)

Ter bedevaart.

De heer *Zentgraaff* vertelt in het *Soer. Hbl.* (8, 9 en 10/1, 2de bl.) van *de bedevaart naar Mekka*. Jaarlijks trekt over de Mohammedaansche volken van Ned.-Indië de dringende roep van Mekka. De pelgrim van thans behoeft niet meer te beschikken over een zoo duidelijk kwantum energie en geloofsijver als die van eenige tientallen jaren geleden. Het wordt alles hoe langer hoe gemakkelijker. Alle kosten der bedevaart varieeren van *f* 750 tot *f* 1000. Men moge over den *Islam* denken zooals men wil, hij is in alle opzichten *een levende godsdienst*. Hij heeft zooveel macht, dat hij jaarlijks, alleen uit onzen Archipel, 30 à 40.000 belijders brengt tot den tocht naar de heilige steden. De Islam heeft een verleden, doch ongetwijfeld *nog eene toekomst*. Men zal verstandig doen dit nooit uit het oog te verliezen. De pelgrim is van dit simplistisch geloof wel de overtuigde representant; hij is er de drager van, en de propagandist. Een godsdienst, welks belijders de uitingen van hun religieus gevoel demonstreeren in volle openbaarheid, ongekunsteld en toch imponeerend, zoodat de spot van den Westerling, zoo snel gewekt door ieder vertoon zijner eigen religie, den Islam voorzichtig passeert. Deze Mohammedanen doen hun gebed in volle openbaarheid, simpel en sterk. Het is met hun leven samengeweven; geloof en zedeleer zijn één. En aan boord der hadji-boot zet de stuurman dagelijks op het dek den grooten handwijzer uit met het opschrift: „Kiblat" in de richting waarin Mekka ligt, en waarin de Islamiet voor zijn gebed heeft te staan. Met de „waqtoe isa", die om half 8 begint, gaat over het schip de krachtige galm van het zangerige credo: „La illaha illallah, Moehammad arrassoel allah". (Er is geen God dan Allah, en Mohammed is zijn profeet). Gij begrijpt: deze godsdienst heeft voor deze volkeren geene propagandistische zending noodig. Hij staat er, zóó vast in het leven zijner aanhangers, zóó sterk geworteld in hun simpele overtuiging, dat hij ieder ander middel kan missen. In de Mohamedaansche wereld is eene voorzichtige strooming naar zekere *moderniseering* denkbaar; de rector der bekende universiteit El Azhar te Cairo bepleit bijv.

ook voor de Islamietische studenten de studie der natuurwetenschappen, en hare aanwending. Maar er zijn nog honderden millioenen Mohamedanen, staande op het oude standpunt van het Geloof: het volle kinderlijke Geloof, met de nooit redeneerende, alles aanvaardende en voor geen discussie vatbare rotsvaste overtuiging.

De *Java-Bode* (8/1 „Materialisme en Kolonieschuwheid") wijst op het vrijwel algemeen heerschende grof materialisme van onzen tijd; de *Deli Crt.* (18/1) geeft een verslag van een lezing over „Opvoeding in het licht der Theosofie".

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Diverse onderwerpen.

In het nieuwe blad *Swara Oemoem*, staande onder redactie van Dr. Soetomo, Ir. Anwari e. a. te Soerabaja, wordt in het voorwoord van het eerste nummer van 25 Nov. '29 medegedeeld, dat het blad zal dienen als voorlichter van het volk van Soerabaja en omstreken en het op de hoogte zal stellen van den nieuwen tijd en den nieuwen tijdgeest, met het uiteindelijk onafhankelijk Indonesië. Het volk zal de groote beteekenis van de eenheid worden bijgebracht. Het blad is geen orgaan van de een of andere partij en verschijnt in laag-Javaansch en in het Latijnsch letterschrift, omdat het volk dat op het oogenblik het beste begrijpt. Indien het nationaliteitsgevoel bij de menschen is doorgedrongen, zal men vanzelf naar een eenheid van taal, het Indonesisch, verlangen.

Mr. Dr. S. deelt in hetzelfde blad mede van de redactie de opdracht te hebben ontvangen de nationale zweep te hanteeren, de sluimerende massa wakker te schudden. Hij vertelt een en ander van de striemende en kwetsende zweepslagen die lieden als Zentgraaff en wijlen Wybrands hebben toegediend, waarvan het resultaat was de ontwaking en bewustwording der Indonesiërs. Hij stelt zich voor zijn zweep anders te hanteeren, opdat de massa spoediger vooruit komt. Verder komt hij op tegen het boek van den heer De Kat Angelino. Den lezers van *Swara Oemoem* roept hij toe dat zij alles moeten kunnen verrichten wat de Westerlingen hebben tot stand gebracht, om o. m. te kunnen zeggen: „Hei, Westerlingen, het is beter dat jullie naar je eigen land teruggaat, daar zul je ook ellende ontmoeten, er zijn ook velen die het niet prettig hebben en er heerscht daar ook willekeur!"

In het West-Sumatraansche blad *Tjaja Soematra* wijst iemand er op dat er elders een politieke beweging is voor de vrijheid van Indonesia en dat deze in de Minangkabau ontbreekt. Hij is van meening dat men daar beginnen moet met de economie te behartigen en als men aan politiek wil doen, deze gebaseerd moet zijn op de economie. Een politiek voor de vrijheid kan men eerst wel laten rusten.

Tegenwoordig hangen de Minangkabauers te veel af van anderen en dat loopt uit op steeds grooter nadeel; daarom moeten ze trachten op eigen beenen te staan. In de eerste plaats komt de landbouweconomie in aanmerking en deze is ook het gemakkelijkst aan te pakken. De penghoeloe's (dorpshoofden) kunnen het beste bewerkstelligen dat men alle krachten inspant, deze organiseert en laat samenwerken om de onbebouwde gronden in landerijen om te zetten. Er is in deze richting wel gewerkt, doch dit is nihil in vergelijking met wat er nog te doen is. Een goed voorbeeld geeft Palembajan (onderafd. Manindjau), waar in kongsi wordt gewerkt en men vooruitgang kan waarnemen.

In een zijner artikelen „De koloniale tragedie" heeft Dr. Abdul Rivai het in de *Bintang Timoer* het over de vernederingen van intellectueele Inlanders door idem Nederlanders. Als voorbeelden worden aangehaald het plaatsen tusschen aanhalingsteekens van het woord intellectueel door den heer Colijn, telkens als hij in zijn boek „De koloniale vraagstukken" over de intellectueele Inlanders spreekt, het niet bevorderen van een Inlander, een doctor in de Oostersche talen, tot Adviseur voor Inlandsche zaken enz. enz. Een en ander heeft tot gevolg dat, zooals de heer Hamaker Sr. zegt — aldus schrijver — de Inlanders de koloniale politiek en haar beloften niet meer vertrouwen.

Door eenen anderen medewerker in hetzelfde blad wordt critiek uitgeoefend op het feit dat in de kort te voren gehouden conferentie van de arbeidsinspectie te Weltevreden, de 300.000 Inlandsche werknemers niet vertegenwoordigd waren, zoodat alleen aan de wenschen der „kapitalisten" (werkgevers) is tegemoet gekomen. (Schrijver vergeet dat het juist de arbeidsinspectie is die de koelies vertegenwoordigt. — Red.) De door de koelies gewenschte lotsverbeteringen zijn onbesproken gebleven. Het besluit der conferentie om het bezoek der inspecteerende ambtenaren, als regel, te voren aan te kondigen, wordt bestreden. Indien in den te inspecteerenden tuin de komst der ambtenaren van te voren bekend gemaakt wordt, dan zal, volgens schrijver, alles wel in orde worden bevonden! Er zal wel voor gezorgd worden dat zij de klagende koelies niet ontmoeten.

Een hoofdartikel wordt door de *Bintang Timoer* voorts gewijd aan het feit dat de heer Middendorp genoodzaakt is geworden uit de Vereeniging van B. B.-ambtenaren te treden. Na een kort citaat uit het „Ind. Volk" zegt het blad uit dit voorval de volgende leeringen te kunnen trekken:

De associatie-gedachte moet nu van het Indonesisch-nationalistische woordenboek geschrapt worden; de ethische politiek is een scheldwoord geworden, hetgeen beteekent terugtred in de richting van den tijd van overheersching; het aantal der hoogstaande, groote Nederlanders (met het ethische politieke beginsel) die „naar voren durven treden om hun overtuiging te verkondigen" wordt hoe langer hoe kleiner; de diepe kloof tusschen „sana" en „sini" wordt hoe langer hoe breeder en ten slotte zal „de brug tot toenadering in het midden breken", waardoor geen overbrugging meer mogelijk zal zijn, zegt het blad.

De *Samenwerking* van 30 November '29 komt terug op een vroeger gehouden betoog over het terugzenden van niet-schuldige Digoelbannelingen. Het voorbeeldig straffen van de schuldigen wordt ten zeerste goedgekeurd. Dat echter de betrokken autoriteiten bij het door de Regeering nader bevolen onderzoek in verband met de terugzending van onschuldigen, verklaarden dat niemand er voor in aanmerking kwam, wordt absurd geacht. De vroegere, soms ongerijmde, beschuldigingen worden in herinnering gebracht en verklaard wordt dat lankmoedigheid in het belang der voorgestane samenwerking zou zijn.

Een correspondent van het blad *Sedyo Tomo* te Jogja juicht het toe dat de zorg voor de desa- en tweede klasse-scholen aan den Regentschapsraad is overgedragen en het toezicht op het onderwijs door de Indonesische inspecteerende ambtenaren wordt gehouden. Door deze regeling zal het mogelijk zijn dat het onderwijs aan genoemde onderwijs-inrichtingen meer aanpasbaar wordt gemaakt aan de behoeften; de leerlingen toch moeten later eenvoudige ambachtslieden worden (een gezonde opvatting! — Red.). Voor den fijneren intellectueelen arbeid zorgen het H. Inl. onderwijs en wat daarboven staat. Terloops wordt het streven naar invoering van het Latijnsch letterschrift voor de Javaansche taal afgekeurd.

In No. 77 van *Oedaya* (Den Haag) schrijft de heer Noto Soeroto over de aristocratie en de democratie in Indonesië. Dit artikel is een gevolg van de bewering dat men er in Indië niet op gesteld is om een aristo genoemd te worden. Schrijver vindt dit een bewijs van valsche schaamte. Met aristo bedoelt hij het beste wat in den mensch leeft. In Indië moeten aristocraat en democraat samenwerken om een hooger economisch peil te bereiken. De democratie bloeit in Europa door de concurrentie tusschen kapitaal en arbeid. Dit is in Indië niet zoo. Daarom moet in Indië democratie berusten op samenwerking.

Door het Mal.-Chineesche blad *Han Po* wordt opgemerkt dat de Europeesche pers in den laatsten tijd druk geschreven heeft over de veranderde houding der Chineezen en Inlanders tegenover Europeanen. Dit is slechts laster, zegt het blad, want als een Europeaan die een Chineesche toko met *loe* en *kowe* (jij) binnentreedt, door den tokohouder met dezelfde woorden wordt begroet, dan heet deze brutaal. Een halve eeuw geleden was dit misschien wel zoo, maar nu moet eigenlijk die Europeaan als brutaal en ongemanierd worden aangemerkt, want dergelijke woorden worden door de gekleurde rassen slechts gebezigd tegen bedienden en ondergeschikten. Wanneer die lasterpraatjes van de Europeesche pers niet uitblijven, zijn vijandschap en haat van de zijde der gekleurde rassen ook niet uitgesloten.

In een beschouwing over den vooruitgang van Europa van 1800 af, merkt een medewerker van de *Pewarta Deli* te Medan op dat de Europeanen uiterlijk boven alle volken gekomen zijn door hun techniek en wetenschap. Europa kan de heele wereld, maar niet zichzelf beheerschen. Daar deze vooruitgang slechts uiterlijk is, zoo is het mogelijk geworden dat Japan in 50 jaren op gelijken voet kwam met Europa. En dit zal ook zoo gebeuren met de andere Aziatische volkeren, meent schrijver.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Economisch-Statistische berichten.

Naar aanleiding van het pleidooi van E. Helfferich in de „Wirtschaftdienst" van 17 Januari voor toepassing van georganiseerde beperking in de rubbercultuur, een artikel in no 736 van 5 Febr.: De strijd om het bestaan in de rubbercultuur, door Th. Ligthart.

De Emmabode

van 15 Jan. no 17 bevat, behalve een Nieuwjaarswensch van Thomasvaer en Pieternel, die begrijpelijkerwijze het gebeurde in 1929 op Curaçao behandelt, een verslag van de feestuitvoering van het Alg. Ned. Verbond.

Europeesch Export-Extract

No 5 van Febr. bevat o.a. het slot van: Balatadrijfriemen (ontleend aan The India Rubber Journal), een bijdrage van Johan Koning: Het politieke leven in Nederland en koloniën.

Geneeskundig Tijdschrift voor N.-I.

Verschenen is afl. I van Januari. Kindersterfte als biologisch verschijnsel en het bevolkingsvraagstuk ter Oostkust van Sumatra, door dr. M. Straub. — De „Patattaluis" uis Suriname met aanteekeningen omtrent de aetiologie der Leishmaniosis american, door dr. P. H. van Thiel (In het manuscript: „Beschrijvinge van de Volk Plantige Suriname", van gouverneur Nepveu, (van 1769) lezen wij: „Mompieren deese zyn nog erger als de Makers en Musquiten, alzoo zy zoo kleyn zyn, dat men ze nauwlyks kan sien, zy doen de huyd oploopen met bulte die bynaa als Vuurbrandig zyn, eeven zoo is 't ook met de Patatluyzen, die zig in 't gras ophouden alle deese Ongediertens zyn zeer verdrietige gezelschappen, dog minderen gaandeweg door de Openingen en 't wegkappen van de Bosschen. De in 't Begin deezer gemelte Schryver G. Warren zegt op 't eynde van Capit. 9 handelende van vergiftige en schaadelyke beesten en wormen. Dit is nu 't allerquaadste dat van Suriname kan gezegd worden, want het Land is anders zodanig van God gezeegend en heeft zooveel deugden, dat deeze ongemakken niet daarbyhaalen konnen daar zyn ook voor eenige van dezelve alreede uytgevonden volkoomene en Onfeylbaare remedies en hulpmiddelen en tot de rest zal ook met'ertijd raad weezen"). — Als feuilleton: De geneeskundige behandeling der mijnwerkers in de Gouv. tinmijnen op Bangka, door G. Folmers.

Haagsche Maandblad.

In het Januarinummer schrijft dr. A. Veder: Nederl. Indië en het gele koortsgevaar. De haard daarvan is in Afrika, dichter bij Azië en Australië dan het Zuidamerikaansch gele koortsgebied. In dit verband vestigen wij de aandacht onzer lezers erop, dat ten onrechte in Nederland bij het woord „gele koorts", „Suriname" wordt gedacht en men werkelijk nog meent, dat deze ziekte daar veelvuldig voorkomt. Na de epidemiën van 1852, 1854 en 1856 kwam de van buiten aangebrachte ziekte nog eenmaal ernstig voor in 1902, doch strenge quarantainemaatregelen der overheid hebben gelukkig deze niet inheemsche ziekte geweerd. — Mr. D. J. Hulshof Pol schrijft over: Een Amerikaansche bedreiging van onze Indische welvaart (naar aanleiding van de nieuwe tariefwet in de V. S.)

De Indische Gids.

In het Februarinummer vervolgt C. Lekkerkerker zijn art.: Batavia's ontzet 1629—3 Oct.—1929. (*) — Een Indisch „Willemsoord", door G. B. J. van Heuven (vervolg) — De geneeskunde in den dienst der Oost-Indische Compagnie in Ned.-Indië, door dr. D. Schoute, wordt behandeld door prof. dr. J. Boeke. — Onder het hoofd: Belangrijke schenking, lezen wij dat E. W. van Orsoy de Flines te Oengaran bij Semarang, op wiens leven in Dec. een snooden aanval was gepleegd, zijn uitgebreide en kostbare verzameling oud-Chineesch ceramiek, ethnografica en oude meubelen aan het genootschap van Kunsten en Wetenschappen heeft vermaakt, tot eerelid is benoemd en als conservator in het landhuis

zal blijven wonen. Het totaal bedraagt 1100 stuks. voorwaar een nobele daad, van veel burgerzin getuigend.

(*) Zie ook het Ned.-Java Inst. Februari.

De Indische Mercuur.

In nr 7 van 12 Febr. herdenkt H. Ch. G. J. v. d. Mandere den heer mr. J. H. van Hasselt, in leven voorzitter van den bond van Eigenaren van Ned. Ind. Suikerondernemingen, enz. — Proeven over de verscheping in koelkamer van een viertal soorten mangga van Java, door ir. W. Spoon.

Indisch Militair Tijdschrift

No. I van den 60sten jaargang bevat herdenkingsartikelen ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van het I. M. T., door T. Bakker en Rusticus. Verder militair technische artikelen.

De Indische Verlofganger.

Uit nr 28 van 14 Febr. De doop van Oostinjevaarders, door S. Kalff.

De Kracht (Orgaan v. d. Sumatra cultuurbond).

Nr 4 van Januari bevat o.a.: De werkwijze van de arbeidsinspectie. — De javaan in cultures (met een 9-tal platen). — Weerbaarheid, door K. — Eendracht, door dr. J. B. van Heutsz.

Landbouw (Tijdschrift der vereeniging van Landbouwconsulenten in N.-I.).

Uit no. 5 van Nov.: Aanteekeningen over den landbouw op de droge bouwvelden der zuidhellingen van den Agoeng, den Batoer en het Bratancomplex, (Bali), door G. J. Vink (with a summary in English). — Een eenvoudig tabaksdroogloodsje, door dr. H. Loos (with a summery in English).

Mededeelingen van den dienst der Volksgezondheid in N.-I.

Verschenen is van jrg. XVIII, 1929, no. 3. Inhoud: Zoutwatervischvijvers en malaria, door dr. E. W. Walch en dr. C. J. Schuurman. — Wateronderzoek na reiniging door het noritfilter, door dr. M. Sardjito. — Chemische praecipitatie van humuskleurstoffen, door dr. ir. C. P. Mom. — Een en ander over krop en kropbestrijding, door dr. W. F. Donath. — De reactie van Schick bij Soendaneesche schoolkinderen te Bandoeng, door dr. N. van der Walle. — Een vergelijkende studie van den kam(pecten) van de Ned. Ind. Anophleslarven, voorafgegaan door enkele andere morphologische waarnemingen, door dr. E. W. Walch en dr. Soesilo. — Conserveering van pathogene bacteriën door droging, door dr. L. Otten. — Een studie over vogelmalaria, door dr. C. J. Schuurman en A. M. Schuurman-Ten Bokkel Huinink.

Mededeelingen van het proefstation Malang.

No. 71 bevat een bijdrage: Over schildluizen van de koffie, door dr. H. Begemann (met talrijke platen).

De Mijningenieur.

Uit nr I van Januari: De opsporingsdienst, de geologische dienst van Ned. Indië, en zijn Laboratorium, door dr. ir. James. M. W. Nash. — Eenige bouwkundige opmerkingen omtrent het geologisch laboratorium, door ir. H. Menalda van Schouwenburg. — Petroleumwetgeving in verschillende landen, I. door ir. W. F. F. Oppenoorth.

Het Nederlandsche Java-Instituut.

Uit Mededeelingen no 6 van Febr.: De strijd van spoor en auto op Java, door W. H. Ridderhof. — Sprokkelingen, door alsvoren (Een kleine kwarteeuw onderwijs op Java, Radio en gramafoon).

Nieuw Nederland.

Hollandsche landbouwers voor Suriname is het eerste artikel in nr 5 van Febr. Een belangrijk rapport (waarmede wordt bedoeld het rapport van 1896, van de commissie welke in 1892 was benoemd door gouverneur Van Asch van Wijck, over de kolonisatie van Hollandsche landbouwers). — Sinaasappelcultuur en uitvoer der vruchten, door J. A. Liems (zie ook W. I. Gids). — Ons doel.

Orgaan van den Ned. Ind. Officiersvereeniging.

In nr 12 van Dec. lezen wij een artikel over vereenvoudigde compagniesadministratie, door K. de Jongh. Ook het volgend artikel van H. B. bepleit vermindering van de paperassenwinkel, een wensch, die bij velen weerklank zal vinden, maar wel tot de vrome wenschen zal blijven behooren.

Politiek Economisch Weekblad.

Uit nr 20 van 12 Febr.: Spoorwegen op Borneo, door ir. C. P. Vijverberg. Het brandende verkeersvraagstuk in Noord-Borneo schijnt — volgens schrijver — het beste te worden opgelost door den aanleg van een tramlijn voorloopig van Pontianak naar Sambas.

Tropisch Nederland.

De 21ste afl. bevat: Bali het gelukzalige land, door S. A. Reitsma met talrijke fraaie afbeeldingen. — Diepzeeonderzoek in Oost-Indië, de Snellius-expeditie, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. Fraaie platen van schelpvormen, kalksponsen en sterkoralen verduidelijken het artikel.

Tectona.

Nr. 12 van Dec.: Doelbewuste kunstmatige menging van djati en wildhout, door L. Gonggrijp. — Is jagen geoorloofd, door H. J. V. Sody. — De vloedbosschen in het gewest Riouw en onderhoorigheden, door ir. A. H. van Bodegom. — Het geslacht Tristania op Java, door C. G. G. J. van Steenis (R. C. Bakhuizen van den Brink heeft in Juni 1924 de eerste gevonden ten Z. O. van Buitenzorg).

Tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde.

Van deel LXIX verscheen afl. 1 en 2 (1929). De ontwikkeling der Inheemsche rechtspraak in het gewest Benkoelen, door P. Wink. Schrijver verdeelt zijn bijdrage in tijdperken onder Engelsch en onder Nederl. bestuur. Het eerste omvat 1685—1779 (het onthoudingsstreven der Engelschen), 1779—1800 (aard en werking der eerste Engelsche regelingen), het begin der 19de eeuw; Het tweede: 1825—1860 maatregelen van het Ned. bestuur), 1862—1909 (de inheemsche rechtsspraak volgens de „Simboer Tjahaja"), 1909—1916 (de inheemsche rechtsspraakregelingen). — Een merkwaardig Javaansch sterrebeeld, door prof. dr. A. Pannekoek. — Nota betreffende de grenzen van de Sa'dansche taalgroep en het haar aanverwante taalgebied, door dr. H van der Veen. — De ceremonie van het „poela batee" op het graf van Soeltan Iskandar II van Atjeh (1636—1641), door R. A. dr. H. Djajadiningrat.

Vragen des tijds.

Afl. 5. Onveiligheid op de Ind. Cultuurondernemingen, door H. J. de Ruyter Dzn (als protest tegen het art. van prof. Treub onder bovenstaanden titel in Oct. 1929, met naschrift van prof. Treub.

West-Indische Gids.

Afl. 10 van Febr.: Sinaasappel-cultuur in Suriname, door J. A. Liems. De schrijver behandelt de geschiedenis dezer cultuur, welke volgens prof. G Stahel mislukt is en toont uit eigen ervaring aan, dat er geen deskundige leiding was en dat het voorbarig is een doodvonnis er over uit te spreken, integendeel, er een veld van grooten arbeid ligt, tot heil van Suriname en tot genot van sinaasappeleters in Nederland. — De ontwikkeling van een modern bankbedrijf. De Maduro's bank op Curaçao, door C. K. Kesler. (met platen). — Boekbespreking: De geschiedenis van Curaçao opnieuw verteld, door De Gaay Fortman, die het werk van Amelunxen geslaagd noemt; Handelsadresboek voor Ned. West-Indië door denzelfden schrijver, die het een nuttig boek en Onze West in beeld en woord, door Menkman, die het een uiterst nuttig en verdienstelijk werk noemt. — Een Amerikaansche professor over Surinaamsche Boschnegers (Notes on the Saramaccaner Bush Negroes of Dutch Guiana (by Morton C. Kahn) door H. D. Benjamins. — Een voordracht te Leipzig over West-Indië (n.l. door den Consul-Generaal F. M. Knobel voor de Deutsch Niederländische Gesellschaft). — Brief van dr. ir. G. J. H. Molengraaff (tegen een voorstelling in de beoordeeling van zijn proefschrift door dr. N. Wing Easton).

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Koloniaal Missie-Tijdschrift. No. I van Jan.: Uit Zuid-Nieuw-Guinea. Wat er in het verre duistere land kan gebeuren, door A. Drager. M. S. C. — Di bibliotheek der Indische Missievereeniging (welke is overgebracht van Sittard naar het Seminarie te Warmond, Secr. prof. P. G. Groenen). — Tekort aan Katholieke opvoedingsgestichten in Ned. Indië.

Ons Suriname. No I. Op reis in de West (n.l. Broeder Bielke, die 1 Jan. van Paramaribo naar Curaçao vertrok) — Welkomsgroet aan Br. Bielke (J. van Keulen stelt voor dezen een welkomsgroet aan te bieden bij terugkeer, te bestemmen voor het Javaansche kinderhuis te Leliendaal). — Begrooting van het Zendingsgenootschap der Evang. Broedergemeente te Zeist. (het tekort wordt geraamd op f 138.290 of 1150 per maand. Kan Nederland dat niet opbrengen voor haar eigen gewest?)

Medisch Missie Maandblad. Nr 8 van Febr. Over de behandeling van syphilis en framboesia tropica door den missionaris, III, door dr. E. H. H. — Bezetenheid bij de heidensche Keieezen (Mitoe endoek vahan) door J. v. d. Bergh. M. C. S.

De Zendingsbode. Nr 8 van Jan.: Indrukken omtrent het land der Kaja-Kaja's, door Joh. Hessing. — Schetsen van Kapan, Ruth. Chr. Jongemannen- en Jongevrouwenvereenigingen op de Babar-eilanden, door N. E. Breeman.

Suriname

De Tweede Kamer heeft in hare vergaderingen van 11 en 12 Februari de Surinaamsche begrooting voor 1930 behandeld en die aangenomen met 45 tegen 21 stemmen.

De beraadslagingen beslaan 57 kolommen druks. Het woord is gevoerd door de heeren Van Kempen, IJzerman, Van Boetzelaer van Dubbeldam, Joekes, Feber, Lovink, Van Vuuren, Braat, Wijnkoop, mevrouw de Vries-Bruins en den Minister van Koloniën, den heer de Graaff. De redevoeringen getuigen van veel belangstelling voor Suriname en van ernstige studie, en al is er niet veel bereikt, toch twijfel ik er niet aan of men zal in Suriname de sprekers dankbaar zijn. Het komt ons voor, dat de Minister zich uitstekend heeft geweerd en wij kregen den indruk dat Zijne Excellentie meer toezeggingen heeft gedaan dan hij bij vroegere begrootingen gewoon was. Mocht hij den tijd vinden, de redevoeringen aandachtig te lezen, dan zal hij daarin menig denkbeeld vinden dat voor dadelijke uitvoering vatbaar is.

De Kamer kan het den Minister niet vergeven, dat hij er niet toe te bewegen is een welvaartsplan te ontwerpen.

Veel aandacht is gewijd aan de voorstellen van den heer Pyttersen in *„De West-Indische Gids"* omtrent machinale toepassingen in den landbouw. De Minister zou daaromtrent de meening van den Gouverneur vragen. In een vorig nummer wezen wij er op dat de Gouverneur, hoezeer hij op landbouwkundig gebied moge uitmunten, niet op de hoogte kan zijn van de modernste werktuigen. Is het den Minister in deze aangelegenheid ernst, dan zouden wij hem in overweging geven, den Ingenieur H. N. van Dijk alhier, uit te noodigen ter plaatse een onderzoek in te stellen. Dat zou ten minste een begin zijn en een bewijs van goeden wil van den Minister.

Er is veel belangrijks gezegd over de vruchtencultuur, maar een concreet plan is niet aan de hand gedaan. In een volgend nummer komen wij op dit onderwerp terug.

Dr. Lens, die op de gereserveerde tribune zat, zal er wel voldoening over gevoeld hebben dat meer dan één lid over kolonisatie van Nederlandsche boeren in Suriname heeft gesproken.

Tot ons genoegen heeft de Minister aan de Kamer medegedeeld, dat, met medewerking van de Regeering, de plannen tot verbetering van de Liberia-koffie, als door Dr. Fernandes ontworpen, tot een oplossing zijn gebracht, zoodat begonnen zal worden met de constructie van de voor Suriname bestemde machines.

De heeren Van Kempen en Feber, hebben aangedrongen op spoed inzake de grensregeling.

De Minister deelde mede, dat een gemengde commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van Brazilië, Engeland, Frankrijk en Nederland zich met

Familieberichten

Getrouwd:

J. v. d. VOET
en
C. VAN BILDERBEEK.

Batang Serangan,
Medan,
20 Januari 1930.

Getrouwd:

J. MOOIJ,
Predikant,
en
A. A. MARGUERITE JENNY.

Weltevreden,
Gang Holle 47,
18 Januari 1930.

De Heer en Mevrouw
BOON VON OCHSSEE—LE RüTTE
geven hierbij kennis van de geboorte van een
ZOON.
Medan, 20 Januari 1930.

---

het grensonderzoek zal bezighouden en van zelf komt dan ook de kwestie van de twee z.g. drielanden punten daarbij aan de orde, zoodat ook voor Suriname de zaak daarmede tot een beslissing zal komen.

Jammer dat de Minister de namen der vertegenwoordigers niet heeft medegedeeld. In zijn dupliek verklaarde de Minister nog dat de grensregeling niet alleen op zichzelf een nuttige zaak betreft, maar dat het ook wenschelijk is, de regeling zoo spoedig mogelijk tot stand te brengen. Zijne Excellentie voegde daaraan toe, dat het een werk van betrekkelijk langen duur is, dat minstens één of twee jaren zal vorderen, te meer daar het verschillende landen aangaat die onderling moeten samenwerken en het een vrij kostbare maatregel betreft. Het is te hopen dat wij, naarmate het werk vordert, daarvan nu en dan van de Regeering iets zullen vernemen en dat wij niet in buitenlandsche bladen zullen behoeven te snuffelen om te weten te komen hoe het met het werk der commissie staat.

De lange duur en de kostbaarheid van den maatregel zullen wel betrekking hebben op de *afbakening* van de grens.

Het diplomatieke werk, dat moet voorafgaan, behoeft niet van langen duur te zijn als het krachtig wordt aangepakt.

Mevrouw de Vries—Bruins heeft gesproken over den algemeenen hygiënischen toestand, over de tuberculose, de kindersterfte en de woningtoestanden der armere bevolking.

De heer Wijnkoop heeft tegen de begrooting zijn stem uitgebracht omdat hij van meening is, dat Suriname alleen uit het moeras kan komen door de eigen kracht van de arbeidende bevolking aldaar en dus door de losmaking van de Hollandsche en imperialistische overheersching.

„De West' 'van 14 Januari schrijft:

Het Sikorsky-vliegtuig N. C. 75 K., gisteren te Paramaribo aangekomen, was het eerste vliegtuig, dat behalve post ook betalende passagiers aanvoerde in Suriname. Het vliegtuig bracht twee passagiers mede, een van St. Thomas en een van Georgetown; voorts twee zakken brieven en twee postpakketten.

Hiermede is het toeristenverkeer door middel van vliegtuigen in Suriname ingewijd door de Pan American Airways. Jammer dat onze straten bij de tegenwoordige regens, geen al te gunstigen indruk maken. Eenige opruiming en, kan het zijn, verfraaiing van de stad, zou zeker op haar plaats zijn.

In hetzelfde nummer lezen wij:

De Argosy van Demerara schrijft:

In verband met de bevredigende goudvondsten in het Puruni district in den laatsten tijd, verwacht men ,dat weder vele arbeiders het diamantbedrijf zullen verlaten, om zich opnieuw toe te leggen op goudontginning.

Het diamantbedrijf verkeert in een periode van depressie.

Uit de *N. R. Ct* van 7 Februari, Av. Blad D. knippen wij het volgende telegram:

Londen 7 Februari. (Part.) Lord Olivier, lid van de laatste arbeidersregeering en vroeger o.a. gouverneur van Jamaica, heeft, door in het Hoogerhuis aan te dringen op publiciteit van het rapport der Westindische suikercommissie waarvan hijzelf voorzitter is, den conservatieven veel stof tot agitatie gegeven.

Olivier is in de hoogste mate verontrust over de mogelijkheid dat Snowden het recht op suiker geheel zal intrekken, waardoor West-Indië zijn preferentie verliezen zou. Volgens Olivier, zou afschaffing van de preferentie nood aan de bevolking brengen, de ondernemers verarmen en tot een algemeene vernietiging van de inkomsten der koloniën leiden, die voornamelijk van het suikerbedrijf afhangen. Hij schijnt overtuigd te zijn, dat afschaffing van de preferentie zonder overeenkomstigen financieelen steun de heele Westindische suikerindustrie zeer snel aan haar eind zal helpen.

Lord Passfield was door deze waarschuwing blijkbaar niet bijzonder geïmponeerd. Volgens hem, hebben de Westindische suikerondernemers het aan zichzelf te wijten dat hun bedrijf niet bloeit, want zij hebben het geld uit het bedrijf genomen dat er voordeeliger in had kunnen blijven. Niet een beperkt aanbod en hooge prijzen, maar overvloed en lage prijzen moet men vragen en wanneer West-Indië geholpen moet worden, dan zal dit moeten gebeuren door een vorm van subsidie, en niet door een preferentie, waardoor de thee van de Britsche schoonmaaksters belast wordt.

Volgens de Daily Telegraph is de logische gevolgtrekking hieruit dat West-Indië nu een last op Groot-Britannië's hals wordt. Hij vraagt of Lord Passfield wenscht dat West-Indië zich van Groot-Britannië afscheidt, en zich bij de Vereenigde Staten aansluit.

Volgens de Times maken de West-Indische suikerondernemers nu een verlies van 1 pnd. st. tot 25 sh. per ton. Vervalt de preferentie, dan zou hun gemiddeld verlies naar Olivier rekent tot 5 pnd. st. per ton stijgen. Moeten de producenten den ongelijken strijd opgeven, dan kunnen zij maar op een of twee eilanden iets anders beginnen. Over het algemeen bestaat er voor hen geen cultuur ter vervanging van de suikerrietteelt.

Curaçao

De Politie.

Het *Algemeen Handelsblad* van 7 dezer had een bericht, waaruit men zou kunnen afleiden, dat overwogen wordt, op Curaçao weer burgerpolitie in te voeren. Het bericht is wat verward, doet zich daarbij gewichtiger voor dan het is. Wij hebben reden om te gelooven, dat het dien kant niet zal uitgaan, en wij zouden dat ook zeer betreuren. Wat een Curaçaosche burgerpolitie is, weten we uit de dagen van Appel, en niemand zal er op gesteld zijn, die terug te krijgen. Maar dan een Europeesche burgerpolitie? Het is een eenvoudig sommetje, om uit te rekenen, dat die onbetaalbaar is. Ook is het dwaasheid om te zeggen, dat op 8 Juni 1929 het stelsel gefaald heeft, zooals men het wil laten voorkomen van de zijde van hen, die den ouden toestand schijnen terug te wenschen. Caveant consules!

Nederlandsch-Indische Gas-maatschappij.

De N. I. G. M. geeft uit een leening van *f* 4.000.000 tegen 4½ %. Volgens het prospectus is dit geld o.a. noodig ter versterking van de kasmiddelen ten behoeve van den bouw van nieuwe en ter uitbreiding van bestaande electriciteitsbedrijven, waaronder dat te Willemstad (Curaçao).

De practische huisvrouw!

Waar Curaçao al niet goed voor is! Gratis vindt men *De practische huisvrouw*, een reclameblaadje van Vroom & Dreesman maandelijks in zijn bus. Ivans heeft in het Februari-nummer een stuk geschreven onder het niet van profanatie vrije opschrift: „Uit den mond der kinderen...." Het vertelt de geschiedenis van Curaçao — zonder nochtans het eiland te noemen — op dien gedenkwaardigen ochtend in Augustus 1914, toen de *Karlsruhe* de haven binnenkwam, eenige uren later gevolgd door een Peruaansch oorlogsschip. De gang van zaken wordt hier en daar wat bespottelijk voorgesteld, en aan het slot vraagt het zoontje van den gouverneur aan zijn vader (O, mr. Nuyens!), wat er zou gebeurd zijn, als het Duitsche oorlogsschip geschoten had, en waarom het zou geschoten hebben, op welke laatste vraag het antwoord luidt: „Omdat er duizenden kilometers hier vandaan Duitsche soldaten door 'n stukje van Nederland getrokken waren, Koentje!" Waarop Koentje in zijn wijsheid ten beste geeft: „Wat *vreeselijk* gek, Pa!"

Uit den Verren Vreemde

Een blok van liberale politici in Britsch-Indië.

In de op- en neergaande lijn der mee- en tegenvallers voor de Britsche politiek in Indië kan de onderkoning, Lord Irwin, nu weer een *up* boeken.

Toen de, tot alles overheerschend programpunt gemaakte, toezegging vóór 1 Januari 1930 van dominion-status niet kwam, keerden zij, die als de gematigden onder de Swaradzjisten werden beschouwd, zich ook tegen de regeering. Ghandi, de apostel van de non-coöperation, preekte algemeene onthouding van samenwerking met- en dienstbaarheid onder Engelschen. Moti Lal Nehroe, de voornaamste leider, naast Ghandi, van de gematigde voorstanders van een meer zelfstandig Indië, voelde echter al dat door het negatieve verzet alleen de massa niet te bevredigen zou wezen. De oproep tot onthouding is voor Ghandi eigenlijk al een mislukking geworden. Velen, en onder hen b.v. een groot aantal van Indiërs, die een zetel bezetten in een bestuurs-college, bleken niet gezind hun werkkring prijs te geven, ja, zij verwachten meer van hun daadwerkelijken invloed, dan van een werkeloos-blijven. Zooals gezegd, was Moti Lal Nehroe ook tot het inzicht gekomen, dat de massa liever oor leent aan een aansporing tot handelen; maar zoodra in die richting iets wordt toegegeven, klinkt het woord van de extremisten toch veel luider dan dat der bezadigden, en in extremistisch vaarwater willen deze leiders niet verzeilen.

Zoo heeft de uitspraak van de Kerstbijeenkomst van het All-India-congress veel aan beteekenis verloren.

Lord Irwin is er daarentegen in geslaagd de velen, die vertrouwen hebben in de goede bedoeling van Engeland, om in geleidelijke ontwikkeling tot den dominion-status te komen, tot samenwerking te brengen.

In 't laatst van 1929 had de berucht geworden proclamatie van den onderkoning er aan herinnerd, dat reeds in 1917 door de toenmalige regeering een verklaring was afgelegd, waarin opgesloten ligt dat het bereiken van den dominion-status beschouwd moet worden als het natuurlijk doel van Indië's constitutioneele ontwikkeling, maar de daarover gevolgde gedachtenwisseling had in Indië den indruk doen ontstaan, dat Londen het beginsel wel indachtig bleef, maar de verwezenlijking ervan op de lange baan schoof. Kerstmis had de oorlogsverklaring gebracht van het *All-India-congress* aan deze Britsche politiek. De leiders hadden dienovereenkomstig verder alleen willen hooren van de voorgestelde in Londen te houden *round-table-conference*, indien een beslissing over den dominionstatus tot inzet daarvan werd gemaakt.

Lord Irwin kon deze voorwaarde niet aanvaarden. Men was (en is nog) de publicatie wachtende sen, dat de voorstellen in dat rapport uitgewerkt,

van het rapport der veelbesproken Simon-commissie. De onderkoning moest zich op het standpunt plaatniet, bij voorbaat, terzijde gezet kunnen worden.

Nu is de procl. van '29 toch tot verzamelpunt geworden voor allen, die langs loyalen weg willen streven naar het bereiken van den dominion-status en die in Londen willen aanzitten aan de round-table-conference, waar zooveel doenlijk alle richtingen en belangen vertegenwoordigd zullen zijn, en waar geen wetten zullen worden vastgesteld, doch wel conclusiën en aanbevelingen zullen worden aangenomen. Wie er zich zelf buiten sluit, wete dat de conferentie in elk geval zal doorgaan, *hij moet de gevolgen overwegen van zijn non-coöperation.*

De liberalen, zooals zij, die zich tot deze samenwerking aaneengesloten hebben, genoemd worden, hebben op een congres te Madras hun instemming met deze opvatting betuigd. Vooraanstaande personen, zooals Pandit Malaviya en de bejaarde, maar nog steeds actieve, Annie Besant, hebben zich, voor deze poging, om tot daadwerkelijke uitkomsten te komen, verklaard.

De organisatie van de tot nu toe meerendeels los

van elkander staande voorstanders der evolutie langs wettigen weg mag als een succes van beteekenis gelden voor Lord Irwin. Als het Simonrapport nu maar getuigt van den ernstigen wensch om Britsch-Indië in onafhankelijkheid te doen groeien, mogen op de round-table-conference in het najaar van 1930 groote verwachtingen worden gebouwd.

Intusschen mag men met dit al niet concludeeren, dat de Ghandi-methode algemeen afgezworen is. De uitvoering van de non-coöper. beslissing wacht op een methodische toepassing, en hiertoe is nu een scherpe resolutie aangenomen, strekkende om Ghandi vrijwel dictatoriale macht te verleenen voor den veldtocht der burger-ongehoorzaamheid.

Behalve den ouden strijd van Hindoe tegen Mohamedaan, zullen wij nu dien krijgen van de extremisten, die daden willen tegen de Britsche overheersching, van de non-coöperators, van de liberalen, terwijl in elk dezer groepen nog weer vrij venijnig tegen elkander ingaande schakeeringen de woeling bovendien verlevendigen, en de communisten overal op den uitkijk zijn om een slag te kunnen slaan.

Onrust in Indo-China.

Wat komt 't toch vaak uit, dat, wanneer pas iemand heeft durven verklaren: „zoo iets staat ons niet te wachten", het noodlot zijn woorden in daden komt logenstraffen.

In de laatste helft van 1929 waren berichten ingekomen over revolutionnaire organisaties in Indo-China. Hier en daar waren ook brutale uitingen van pogingen tot verzet tegen het Fransche koloniale gezag voorgekomen. De voornaamste leiders waren opgepakt en veroordeeld. Hoorde men spreken over nog bestaande geheime vertakkingen, dan stelde het bestuur gerust. Het meende goed ingelicht te zijn, er was geen gevaar meer.

De zaak kwam ook in de Fransche Kamer aan de orde. De minister van Koloniën zette den toestand uiteen. Hetgeen hij zeide was in overeenstemming met de opvatting van de bestuursambtenaren. Daar een verwijzing naar hetgeen in Nederlandsch-Indië gebeurd is voor de hand lag, kwam de minister er tot twee maal toe de verzekering te geven, dat een onrust, zooals die op Java voorgekomen is, in Indo-China niet te verwachten of te vreezen was. Het verzekeren van de rust was er met geringe inspanning verkregen, de leiders waren maar tot lichte straffen veroordeeld.

Het moet zoowat terzelfder tijd geweest zijn, dat te Parijs een telegram werd ontvangen van een overval van het kamp van Yen Bay in Annam, die aan vele Franschen het leven heeft gekost. Volgens de eerste berichten, kwamen den 9en Februari een 200-tal Tonkinsche tirailleurs, vergezeld van een 60-tal leden van een inlandsch revolutionnair genootschap, in muiterij. Blijkbaar richtten zij zich het eerst op de officieren en onderofficieren, althans het bericht meldde den dood van 1 kapitein, 1 luitenant, 1 adjudant-onderofficier en 2 sergeanten, terwijl het aantal gewonden onder het kader ook nog even groot was, van de Annamitische soldaten waren nog 5 gedood en 6 gewond. Den volgenden ochtend om half tien was de orde hersteld.

Volgens nadere berichten, waren de burgers er in geslaagd een groep militairen tot muiterij te brengen (200 zou overdreven zijn). Zij hadden een kazerne van twee compagnieën bezet, van waaruit schoten gelost en handgranaten geworpen werden. De commandant van het kamp wist de kazernes te doen insluiten. De inlandsche militairen gaven zich daarna over, op een 8-tal na.

25 revolutionnairen (burgers) en 26 inlandsche militairen zijn in hechtenis genomen, onder welke 4 onderofficieren, 8 waren voortvluchtig.

Tegelijkertijd werd ook de post te Hoeng Hoa door revolutionnairen aangevallen. Zij werden afgeslagen, ten koste van dooden, gewonden en gevangenen hunnerzijds, zonder verliezen aan Fransche zijde. Volgens een van de aangehoudenen zou de agitatie in Hoeng Hoa ten doel hebben gehad de afzending van versterking naar Yen Bay te beletten. Dit wijst op een georganiseerden aanslag van ruimeren omvang.

Verzekerd wordt, dat in alle andere deelen van Annam volmaakte rust heerscht. Ook mogen de gebeurtenissen niet worden beschouwd als een uiting van onder de bevolking heerschende ontevredenheid. Zij zijn het gevolg van een plan van actie, opgemaakt door Annamieten, die in China besmet zijn door revolutionnairen.

Zoo komt er in het beeld toch al wat gelijkenis met hetgeen de onlusten in Java te zien en te overwegen hebben gegeven.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's-Gravenhage.

Na afloop van de alg. vergadering der afdeeling 's-Gravenhage op 15 dezer, is in de vergaderzaal, Korte Voorhout 6, gevonden een tienrittenkaart der H. T. M., waarvan één geknipt. Terug te bekomen bij den Secretaris, Jac. Hopstraat 12.

Afdeeling Utrecht.

Donderdag 13 Februari sprak dr. L. J. van Holk voor de afd. „Utrecht en Omstreken" van de Vereeniging „Oost en West" en de Utrechtsche Indologen vereeniging, met als onderwerp: „Indrukken van mijn Indische reis."

Wellicht hebben de vele oud-Indisch gasten onder de aanwezigen het meest genoten. Zoovele van sprekers herinneringen waren ook de hunne. Maar ook zij, die de tropen nooit zagen, moeten aangestoken zijn door Dr. Van Holk's enthousiasme en zullen de zaal hebben verlaten met de overtuiging, dat het een voorrecht is ons Indië te kunnen gaan bewonderen en er zijn beste krachten aan te geven.

Deze lezing is de belangstelling van de afdeelingen der Vereeniging „Oost en West" zeer zeker waard.

Afdeeling Groningen en Ommelanden.

Donderdag 27 Februari a.s. om acht uur zal in de bovenzaal van de „Harmonie" vertoond worden de „Borneo-film", toegelicht door den heer H. F. Tillema. Deze vertooning gaat uit van onze afdeeling en van het Departement Groningen der Mij. tot Nut v. h. Algemeen. De opbrengst zal komen ten bate van de Noord- en Zuid-Hollandsche Redding Mij.

HET BESTUUR.

Mededeelingen.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

ALGEMEENE KENNISGEVING.

Een der localen der Vereeniging, Korte Voorhout 6, is beschikbaar voor het houden van demonstraties, kleine tentoonstellingen e. d.

Art. 5 Huish. Reglement der Vereeniging.

Elk Afdeelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 1en Maart aan het Hoofdbestuur:

a. het verslag over het afgeloopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en de resultaten welke verkregen zijn door inrichtingen door de afdeeling in het leven geroepen;
b. een geldelijke afrekening; *)
c. een opgave van onderwerpen welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien;
d. een candidatenlijst, inhoudende opgave van een dubbeltal candidaten voor de mogelijk voor de afdeeling openvallende plaatsen in het hoofdbestuur.

*) De afdracht aan het Hoofdbestuur bedraagt:

Voor het	eerste	100-tal	leden	. . .	30 %
„ „	2e	„	„	. . .	40 %
„ „	3e	„	„	. . .	50 %
„ „	4e	„	„	en meer	60 %

Jaargang 1929 „K. W."

Volledige jaargang Kol. Weekblad 1929, verkrijgbaar bij het Alg. Secretariaat ad f 5.— p. jaargang.

Ledenlijsten.

De nieuwe ledenlijsten der Vereeniging zijn ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat Korte Voorhout 6.

VAN DE REDACTIE.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van koloniën ,bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;

b. onderwijzer en onderwijzeres bij het m. u. l. o. (vereischte bevoegdheden: hoofdakte en akte wis-

kunde l. o. of hoofdakte en twee der bijakten Engelsch, Duitsch en Fransch l. o. of hoofdakte en middelbare akte A Engelsch of Duitsch of Fransch, of hoofdakte met een taalakte of één der akten teekenen, handelskennis, landbouwkunde of tuinbouwkunde l. o.);

c. vakonderwijzeres bij het openbaar huishoudonderwijs in het bezit van de nijverheidsakte Nv11;

d. leeraar bij het middelbaar onderwijs:

1. natuurkunde (bij voorkeur doctoren of doctorandi met hoofdvak natuurkunde);

2. Duitsche taal (akte B);

3. Fransche taal (akte A, met de akte van bekwaamheid voor onderwijs in handelsterminologie en handelscorrespondentie in de Fransche taal);

4. Duitsche taal (akte A, met de akte van bekwaamheid voor onderwijs in handelsterminologie en handelscorrespondentie in de Duitsche taal);

e. leeraar bij het technisch onderwijs, in het bezit van de akte Mg. en met ervaring scheepswerktuigbouwkunde;

f. houtvester bij den dienst van het Boschwezen (in het bezit van het diploma landbouwkundig ingenieur K. B.);

g. landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst;

h. predikant bij de Protestantsche kerken;

i. rechterlijk ambtenaar (doctoraal diploma Nederlandsch-Indisch recht vereischt);

j. werktuigkundig ingenieur bij den dienst der Staatsspoor- en Tramwegen.

k. paleontoloog bij den dienst van den Mijnbouw;

l. civiel-ingenieur bij den dienst van den Waterstaat en 's lands Burgerlijke Openbare Werken;

m. bouwkundig-ingenieur bij den dienst der Burgerlijke Openbare Werken;

n. mijnopzichter bij den dienst van den Mijnbouw;

o. 3de-officier bij de Gouvernementsmarine (uitsluitend zij, die in 1929 het diploma B eener zeevaartschool hebben behaald, komen in aanmerking);

p. 4de-werktuigkundige bij de Gouvernementsmarine;

q. gegradueerd adjunct-accountant bij den Belastingaccountantsdienst (diploma rekeningwetenschap Handelshoogeschool vereischt);

r. adjunct-accountant bij den Belastingaccountantsdienst;

s. accountant bij den Gouvernements-accountantsdienst;

t. adjunct-accountant bij den Gouvernements-accountantsdienst.

Zij, die voor uitzending voor een dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van koloniën, afdeeling B, eerste bureau.

Voor den Dienst van den Mijnbouw in Nederlandsch-Indië worden gevraagd opzichters 1ste klasse (bestemd om later te worden benoemd tot hoofdopzichter), die in het bezit zijn van het mijnopzienersdiploma van de Mijnschool te Heerlen of het diploma van „Steiger" van een der „Bergschulen" in Duitschland, dan wel van een ander gelijkwaardig diploma en beschikken over een ervaring in de steenkolenmijnen van ten minste 9 jaren.

Gegadigden mogen niet ouder zijn dan 40 jaar, terwijl zij, die den leeftijd van 35 jaar niet hebben overschreden, de voorkeur genieten.

Uitvoerige bijzonderheden vindt men in de Nederl. Staats Crt. van 3 Febr. no. 23.

De gelegenheid is opnieuw opengesteld om mannelijke leerkrachten, die in het bezit zijn van de acte van bekwaamheid als onderwijzer en den 28-jarigen leeftijd nog niet hebben bereikt, onder het genot van een toelage van f 1200 per jaar in opleiding te nemen voor de hoofdakte, ten einde na het behalen van deze akte naar Nederlandsch-Indië te worden uitgezonden ter plaatsing bij het openbaar lager onderwijs (Europeesch, Hollandsch-Inlandsch en Hollandsch-Chineesch) daar te lande. (De opleiding vangt aan 1 September 1930).

Nadere bijzonderheden vindt men in de Nederl. St. Crt. van 31 Januari en 1 Febr. j.l. nr 22.

Voor jonge juristen, die met goed gevolg het doctoraal examen in het Nederlandsch recht, dan wel in het Nederlandsch Indisch recht hebben afgelegd, bestaat gelegenheid om uitgezonden te worden, ten einde te worden benoemd tot ambtenaar ter beschikking bij den belastingdienst in Nederlandsch-Indië, op eene aanvangsbezoldiging van f 400.— 's maands.

Nadere bijzonderheden vindt men in de Nederl. St. Crt. van 5 Febr. j.l. no. 25.

Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname en Curaçao.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

1°. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname:
1 hoofdonderwijzer.

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:
4 hoofdonderwijzers.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 7de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

Van onze Adverteerders.

Koninklijke onderscheiding.

Door H. M. de Koningin is aan de N.V. Vereenigde Nederlandsche Kleermakerijen, met als vestigingen in Den Haag de firma's B. Schoemaker en G. J. Hilbrink, Westeinde 29, vergunning verleend tot het voeren van het Koninklijk Wapen, met den titel van Hofleverancier.

Voor deze oude, gerenommeerde firma is de onderscheiding wel een groote voldoening, temeer daar ze in de laatste jaren slechts bij hooge uitzondering werd toegekend.

Lessen in Fransch en Engelsch.

Gaarne vestigen wij de aandacht op de in dit blad voorkomende advertentie, waarin mej. M. P. Herens lessen in Fransch en Engelsch aanbiedt. Verscheidene jaren heeft zij op eerste scholen in Parijs en in Engeland les gegeven en over de methode welke door haar gevolgd wordt, hebben wij niets als lof hooren verkondigen.

Vereeniging „Oost en West"

Opgericht den 3den Mei 1899.

Bij het Informatiebureau van de Vereeniging „Oost en West", korte Voorhout 6, en bij de firma Martinus Nijhoff, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. *Een boekje over onze Oost voor hen die er niet geweest zijn.* (2de druk). Prijs f 0.50 per exempl. en f 0,03 frankeerkosten.

b. *Onze West* (3e herziene en omgewerkte druk), bestaande uit: I. *Suriname*, door Fred. Oudschans Dentz; II. *Curaçao*, door W. R. Menkman. Prijs f 1,25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

c. *Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Gewesten:* Werkkring en Vooruitzichten.

No. 1. *De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.* (2de, geheel omgewerkte druk, met 8 foto's). Prijs f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. 2. *De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie* (3de, verbeterde druk). Pr. f 0.75 per ex. en f 0.06 frankeerkosten.

No. 3. *De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië* (2de verbeterde druk). Prijs f 0.50 per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

No. 4. *De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.* (3de, verbeterde druk). Prijs f 0.75 per exemplaar en f 0,03 frankeerkosten.

No. 5. *De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië* (2e druk, prijs f 0,20 per exemplaar en f 0,03 frankeerkosten).

No. 6. *De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.* (3de, geheel herziene druk). Prijs f 0,25 per exemplaar en f 0,03 frankeerkosten.

No. 7. *De vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Ned. Indië, enz.* Prijs f 0,25 per ex. en f 0,04½ frankeerkosten.

No. 8. *De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië.* Prijs f 0,20 per exemplaar en f 0,03 frankeerkosten.

No. 9. *De Ambtenaar bij de Gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië* (herziene uitgave 1922, prijs f 0,20 per exemplaar en f 0,03 frankeerkosten).

No. 10. *De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.* (3de, herziene uitgave). Prijs f 0,75 per exemplaar en f 0,04½ frankeerkosten.

No. 11. *De Geëmployeerde bij de Rubber- (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederlandsch-Indië.* Prijs: f 0,40 per exemplaar en f 0,03 frankeerkosten.

Onze Koloniën (alleen bij het Informatie-kantoor). Prijs f 0,35 per exemplaar en f 0,04 frankeerkosten.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië, den Heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Korte Voorhout 6, 's-Gravenhage.

Iemand, die niet afdingt op den prijs, heeft niet veel belang bij de zaak. Iemand, die afdingt, moet er belang bij hebben, anders zou hij niet afdingen. (Maandblad „Succes".)

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Dr. G. van Dorssen, offic. v. gezondh. 2e kl. tit., Laan v. Meerdervoort 424, 's-Gravenhage; H. van Dorsser, kap. art., v. Weede v. Dijkveldstr. 87, 's-Gravenhage; F. H. Geerligs, maj. inf., Linnaeusparkweg 108huis, Amsterdam (O.); C. H. L. Hegewisch, dirgd. apotheker 2e kl., Valeriusstr. 11huis, Amsterdam (Z.); A. Ruijsch van Dugteren, luit.-kol. tit. inf., Laan van Meerdervoort 40a, 's-Gravenhage; A. H. Treu, kol. inf., Fred. Hendriklaan 110, 's-Gravenhage; H. L. E. Chavannes, beheerder 2e kl. pandhuisdienst, Copernicuslaan 76, 's-Gravenhage; mr. C. J. de Gast, president raad v. just. Medan, Voorstr. 17, Sommelsdijk; G. W. D. Nieuwenhuijs, wd. hoofd boschinrichting b. h. boschw., Sweelinckstr. 37, 's-Gravenhage; Mr. A. van Olst, lid raad just., Batavia, p/a. Kamillenstr. 14, 's-Gravenhage; mej. W. L. Stumph, 1ste commies S. S., p/a., Ned. Ind. Esc. Mij., 's-Gravenhage; mevr. J. Swaving geb. Stegenga, onderw. 3e kl., Koninginnelaan 64, Rijswijk (Z.-H.); H. J. Th. Hiemcke, distr.-geneesh. in Suriname, Heerengracht 306, Amsterdam (C); G. A. Deibel, technisch hoofdkantoorhoofd b/d. S. S. en Tr., Vivienstr. 9, '-Gravenhage; J. H. Muller, contr. 2e kl. b/d. P. T. T., 2e Sweelinckstr. 111, 's-Gravenhage; G. V. Bredow, opz. b/d. W. en 's Lands B. O. W., Gr. Hertoginnelaan 107, 's-Gravenhage; mr. J. E. K. Bondam, substituut officier van justitie b/d. raad van justitie te Semarang, Rotdamschestr. 103, 's-Gravenhage; W. Bruinsma, praktijk-ingenieur b/d. dienst v/d. mijnbouw, poste restante, 's-Gravenhage; A. Dijkshoorn, opzichter 1e kl. b/d. S. S. en Tr., Hoenderlaan 9, 's-Gravenhage; W. J. H. van Straaten, hoofd zoutaanmaak, Bezuidenhout 50, 's-Gravenhage; mevr. mr. A. D. H. Boerrigter adj. referendaris alg. secretarie, Obrechtstraat 455, 's-Gavenhage; J. H. Urselmann, onderw. 1e kl. p/a. Johannes Verhulstraat 156, Amsterdam (Z.); J. W. Tissot van Patot, inspect. afd. Hoofd Scheepvaart, Rotterdamscheweg 224, Delft; mej. H. S. G. Buijs, wnd. hulponderwijzeres, v. Merlenstraat 114, 's-Gravenhage; W. Wilmink, inspect. inl. onderw., Paulus Potterlaan 16, Hilversum; M. Winkel, opperhoutvester, Vondellaan 7, Bussum; J. van Zeijl, kap. inf., Koninginnegracht 115, 's-Gavenhage.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Mej. A. P. G. J. Leone, verpleegster 1e kl. bij het Krankzinnigenwezen Gem. Ziekenhuis, Bergweg 81, Rotterdam; ir. A. D. J. de Bergh, tijd. ingenieur 3e klasse bij den dienst voor Waterkracht en Electriciteit, Ant. Heinsiusstraat 15, 's-Gravenhage; J. Oedekerk, onderwijzer O. E. L. O., Dapperplein 8 (III), Amsterdam (O.); mej. A. A. Buursma, verpleegster 1e kl. bij het Krankzinnigenwezen, Duinlustparkweg, Santpoort (station); mej. G. B. Remigus, idem als voren, Academisch Ziekenhuis, Leiden; mej. M. W. Stuut, idem als voren, Groningerstraat 29 (I), Assen; J. I. Clarisse, 4e werktuigkundige bij de Gouv. Marine, Atjehstraat 25, Haarlem; E. Arp, onderwijzer O. L. O., Horentsiastraat 30a, Rotterdam; J. Groot, idem als voren, 2—21 R. I., kamer I 24, Willemskazerne, Amersfoort; W. Ruijs, leeraar Openbaar Middelbaar Onderwijs, hotel „Pomona", Molenstraat 53, 's-Gavenhage; dr. Tan Tong Joe, tijdelijk adjunct-accountant 1e kl. b. d. Belasting-Accountantsd., Valkenboschkade 467; B. J. de Leeuw, thesaurier-generaal b. h. dept. van Financiën, Prinses Mariestraat 25, 's-Gravenhage; N. J. Reints, leeraar Openbaar M. O., Roersingel 7, Roermond; D. H. Ooms, onderwijzer M.U.L.O., Grensweg T 381, Hengelo (O.).

Mutatiestaat van 12 Februari '30 tot 19 Februari '30

Nieuwe Leden	Geintroduceerd door:
Mr. F. Suys, Notaris, Breda, Kasteelplein. f 5.—. A. Wolterbeek, Breda, Nieuwe Ginnekenstr. 33. f 5.	Eigen aanmelding.
N. J. ten Bosch, Utrecht, Bemuurde Weerd W. Z. 4. f 5.—.	Prof. L. van Vuuren te Utrecht.
Dr. L. J. van Holk, Utrecht, Alex. Numankade 29. f 5.—.	Secretaresse Afd. Utrecht.
J. L. Hooftman, Velp (Gld) van Pallandtstraat 7. f 5.—.	Mr. J. Huges te Arnhem.
V. A. Doeve, Oud-Resident, Den Haag, Danckertsstraat 21. f 5.—.	den heer J. Breukink te Den Haag.
J. J. van Driel, Oud-Dirigeerend Officier van Gezondheid N. I. L., Den Haag, Sophialaan 2. f 5.—.	Eigen aanmelding.
J. A. de Rooze Bos, Den Haag, Rijswijksche Weg 448. f 5.—.	den heer J. W. Geesink te Nieuwveen.
Hoofdredacteur Dagblad „De Malanger", te Malang. f 6.—.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.

Nieuwe Begunstiger

H. C. Top, Utrecht, van Alphenstr. 36 bis.	Secretaresse Afd. Utrecht.

Afschrijvingen

G. J. Bazendijk, Commies 1ste kl. P. T. T. Bandoeng.

J. G. A. Robert, Kasemployé Javasche Bank, Medan.

Adresveranderingen

H. van Scheijen, Gezaghebber Gouv. Marine, van: Amsterdam, Sarpathiepark 98huis, naar: Timor—Koepang, a.b. S.S. „Gemma".

Mevrouw G. C. Vonck-van Zyll de Jong, van: Wassenaar, Koninginneweg 17, naar: Amsterdam, Emmalaan 20. f 5.—.

G. A. van Seventer, Apotheker, Hilversum, van: Emmastraat 54b, naar: Sophialaan 20.

W. E. van Heukelom, Den Haag, van: Prins Mauritslaan 96, naar: Flatgebouw „Catsheuvel", Adr. Goekooplaan.

W. A. G. Jenny, van: Den Haag, 1ste Sweelinckstr. 49, naar: Montreux, Parc Dubochet 17.

P. D. Mens Fiers Smeding, Den Haag, van: Laan Copes van Cattenburch 56, naar: Koninginnegracht 62.

J. A. Scheurs, Den Haag, Laan van Meerdervoort, van: 281, naar: 694.

A. Goudswaard, Militair Apotheker 1ste kl. van: Bandoeng, Wenkebachtstraat 12, naar: Waddinxveen K. 26.

H. C. M. Dorren, Adj. Hoofdcommissaris van Politie thans te Poerwokerto (Banjoemas).

F. van den Elst, Controleur B. B., thans te Laboean-Deli.

B. H. Gronewold, Kapitein Inf., thans te Bandoeng, Bengawanstraat 59.

D. J. Hoogkamer, Controleur B. B. thans te Sampit (Z. O. Borneo).

J. F. G. Maurer, Electrotechnisch Ambtenaar Ombilinmijnen, van: Stagèn (Poeloe Laut.) naar: Sawah Loento.